ALGEMEEN HANDELSBLAD.

ABONNEMENTSPRIJS VOOR 3 MAANDEN:
Voor Amsterdam........ƒ 7.50. Voor de overige Steden des Rijks ƒ 8.50.
De Zondags-Editie........ „ 1.50. Afzonderlijke Couranten...... „ 0.10.
Ieder loopend Kwartaal moet voldaan zijn uiterlijk op den 15den der 3de maand.

Maandag 10 December.

UITGEVERS-DIRECTEUREN, GEBROEDERS DIEDERICHS.

Brieven Franco aan het Bureau Handelsblad.

PRIJS DER GEWONE ADVERTENTIËN:
Van EEN tot ZEVEN regels, behalve de 35 c. zegelgeld........ ƒ 1.75.
Iedere regel meer.............................. „ 0.25.
Buitengew. groote Lett., naar mate der ruimte die zij beslaan, à 25 c. per regel.

Zondags-Editie.

BUITENLAND.

Engelsche Post.

LONDEN, Vrijdag 7 December, (des Avonds).

De Hero is met ruim 800,000 en de Flying Cloud met ruim 1,000,000 pond thee uit China aangekomen.

— Ten gevolge van nu en dan voorkomende balddadigheden van ledigloopende militairen, dringen zoowel *Times* als *Globe* er op aan, om het krijgsvolk zooveel mogelijk bezig te houden, al ware het met aardwerken, die naderhand weder werden geslecht; daardoor zouden zij zich tevens de vaardigheid eigen maken om, in geval van oorlog, in het open veld eene beschutting te vinden, hetgeen tot dusver uitsluitend de taak der sapeurs en mineurs is.

— Men wil weten, dat hier een Fransch agent is aangekomen, met last van zijn gouvernement om in onderhandeling te treden over den aankoop van den Great Eastern.

— De *Chemical News* bevat een uitgebreid artikel tegen haarkleursels en waarschuwt het publiek tegen het gebruik er van, omdat die middelen voor de gezondheid hoogst schadelijke bestanddeelen inhouden, waaruit zeer gevaarlijke ziekten ontstaan, wier oorsprong voor menig geneesheer dikwerf een raadsel is.

— De Chinesche en Indische mails worden met groote belangstelling te gemoet gezien, omdat er een gerucht in omloop is, dat de gevangen genomen Engelschen onthoofd waren geworden, met uitzondering van den Heer Parkes, waarvoor men nogtans insgelijks zeer vreesde. De oorsprong van dit gerucht is niet opgespoord, of in allen gevalle verzwegen, doch er heerscht een sterk vermoeden, dat er kans bestaat het treurig nieuws bevestigd te zien.

— De alhier gevestigde vereeniging tot beschaving der Afrikanen heeft aan Bohadung, Koning van Dahomey, van wiens barbaarsche plegtigheden eenige maanden geleden op de geheele Christelijke wereld zulk een pijnlijken indruk maakten, een brief gezonden, waarin de vereeniging hem voorstelt den slavenhandel te laten varen en in zijne staten de katoenteelt te bevorderen. De vereeniging waarborgt hem de ondersteuning der Engelschen tot den afzet dezer grondstof en wel met aanzienlijker voordeelen, dan hij nu uit den slavenhandel geniet. De vereeniging houdt zich overtuigd, dat, wanneer zij den Koning van Dahomey tot dien beslissenden stap kon overhalen, de slavenhandel in de golf van Benin weldra zou ophouden en dat dit voor Engeland jaarlijks eene besparing zou zijn van niet minder dan £ 50,000, wegens het onderhoud van een eskader in die Afrikaansche wateren.

— Blijkens de laatste berigten uit Canada heeft het gouvernement aldaar een dag van dankzegging vastgesteld, wegens den overvloedigen oogst daar te lande.

— De laatst ontvangen berigten uit Indie zijn inderdaad onrustbarend, ten gevolge van het uitschrijven der incometax. Van het eene tot het andere einde des gebieds is het verzet algemeen. Te Bombay bezigt men het oude middel van de winkels te sluiten. Niemand koopt iets anders dan het volstrekt noodige en alle handelsverrigtingen staan nagenoeg stil en ieder tracht zooveel mogelijk in het bezit van zilver te komen, als vreesde men eene nieuwe uitbarsting. De regering zal waarschijnlijk genoodzaakt zijn de gehate belasting af te schaffen.

— Een brief van den Heer E. B. de Fonblanque, consul-generaal van Engeland, voorkomende in de *Times*, geeft een verslag nopens eene beklimming van den Fusi-jama, de heilige berg ten zuidwesten van Jeddo in Japan, welke togt ondernomen werd door den Engelschen gezant, de Heer Alcock, door den consul en eenige andere heeren. Op den 10den September waren wij te Odawara, van waar wij het binnenland introkken en het Hahoni-gebergte overtrokken, hetwelk zich van den Fusi-jama tot aan de zee uitstrekt. Na een marsch van acht uren op de kruin aangekomen, bevonden wij ons naar onze berekening ongeveer zes duizend voet boven de oppervlakte der zee, aan de oevers van een spiegelglad meer, dat zes mijlen lang en een en een kwart mijl breed is. Zonderlinge verhalen worden er door de Japanezen omtrent dit meer verspreid; in het midden is het, volgens hunne overtuiging, onpeilbaar en wordt door een' kwaden geest bewoond. Van den Hahoni af, ving eigenlijk de werkelijke beklimming van den Fusi-jama aan. In het eerst zagen wij een weinig sneeuw, maar bij het verder gaan, vonden wij hier en daar groote plekken en toen wij na groote inspanning van 4 uren den top bereikt hadden, bevonden wij dat het water in eenige kuipen, welke digt bij den tempel stonden, tot eene digte massa was bevroren. En evenwel was de koude op ver na zoo hevig niet als wij hadden verwacht, vermits de thermometer in de schaduw op den middag slechts 58 graden aanwees. Na den tempel te hebben bezocht, stegen wij naar het hoogste punt van den krater; hier ontrolde de Heer Alcock, als standdaarddrager, de Britsche vlag, terwijl wij ter eere der vaan een salvo uit onze vuurwapenen losten. De gezant gaf daartoe het voorbeeld, door zijn revolver in den krater af te vuren, waarna het overige gezelschap mede ettelijke schoten deed, totdat er in het geheel een en twintig waren. Daarop lieten wij drie vreugdekreten hooren, zongen het „*God save the Queen*," en eindigden door op de gezondheid van hare Majesteit champagne te drinken, die in de sneeuwvelden van den Fusi jama, nagenoeg tot ijs veranderd was, en zulks tot groote verbazing der ons begeleidende Japanezen, die nooit te voren eene zoodanige plegtigheid hadden bijgewoond. Wij werden gelukkig begunstigd door een fraaijen, helderen en zonnigen dag, en toen wij om ons en onder ons keken, lag daar het schoone land Japan, als eene veelkleurige kaart voor ons uitgespreid; de groene toppen der bergen staken scherp af bij de blaauwe zee; onafzienbare bergtakken breidden zich over de geheele lengte van het eiland uit, en zoo verre het oog reiken kon ontwaarde men verscheidene rivieren, die door groene valleijen slingerden, en die hoe meer zij hunne uitwateringsplaats naderden, in omvang toenamen. Al ware ons togtje zoo onaangenaam geweest, als wij nu genoegen smaakten, zoude dit enkele gezigt ons rijkelijk voor onze moeite beloond hebben. De Japanezen mogen met het volste regt trotsch zijn op hunnen fraaijen Fusi jama.

Duitsche Post.

WEENEN, 6 Dec. De directie van de nationale bank heeft den minister van financien te kennen gegeven, dat de staat der geldmiddelen van dit ligchaam niet veroorlooft in het vervolg voorschotten aan de regering te doen.

— De manschappen der nieuwe ligting worden dit jaar onmiddellijk in dienst gesteld en niet, gelijk vroeger, voor eenige maanden met verlof naar hunne haardsteden teruggezonden.

— Naar luid der jongste berigten uit Hongarije gaat men aldaar in vele steden voort om de keizerlijke wapens af te rukken, hetzij van winkels of openbare gebouwen. Tevens wordt een ander verschijnsel waargenomen, namelijk dat plaatselijke en gewestelijke autoriteiten zich krachtiger tegen dergelijke ongeregeldheden verheffen. Verscheidene gouverneurs hebben scherpe vermaningen daartegen doen afkondigen en de bevolking der comitaten, aan het hoofd van welke zij geplaatst zijn, onder het oog gebragt, dat alleen door het bewaren van orde en tucht het heil des lands kan worden verkregen en bevorderd.

— Volgens een berigt, medegedeeld door het dagblad *Mag. Sajto* hebben prins Esterhazy en graaf Leopold Nadasdy geweigerd den eed af te leggen als gouverneurs van het Odenburger en het Komerner comitaat, op grond dat zij van die verpligting ontheven behooren te worden beschouwd, dewijl zij erfelijke gouverneurs dier comitaten zijn; ten gevolge hiervan hebben beide de betrekking kunnen aanvaarden zonder aan de gevorderde formaliteit te voldoen.

BERLIJN, 8 Dec. (des Ochtends). Het half-officiele dagblad, *de Preuss. Zeit*, bespreekt in zijn jongste nommer de aangelegenheden der Duitsche hertogdommen en zegt, dat de Deensche regering het voornemen niet schijnt te koesteren, om zich te dien opzigte te voegen naar de eischen, gesteld door den Duitschen bond, want nog dezer dagen heeft zij eene financiele wet, die zonder toestemming der stenden van Holstein en Lauenburg is afgekondigd, ter kennisneming aan de stenden dier hertogdommen toegezonden. Gaat het Deensche kabinet op dien weg voort, dat het financiele wetten, welke slechts door den Deenschen rijksraad zijn goedgekeurd, verbindend blijft beschouwen voor de hertogdommen, dan vervalt de gestelde voorwaarde, dat voorloopig van eene bondsexecutie zal worden afgezien en men moet onderstellen, dat gevolg zal gegeven worden aan het besluit, ten dien opzigte reeds den 12den Aug. 1858 genomen.

— Ter bijwoning der groote hofjagten, welke den 11den en den 12den in het Letzlinger bosch door den Prins-Regent en de overige Prinsen van het koninklijke huis zullen gehouden worden, zijn uitgenoodigd de Hertogen van Saksen-Weimar en van Mecklenburg-Schwerin, benevens de Hertog von Brunswijk.

— Gisteren avond heeft de ministerraad eene zitting gehouden, welke van 8 ure des avonds tot middernacht heeft geduurd; Prins Friedrich Wilhelm heeft die zitting bijgewoond.

— Uit statistische opgave blijkt, dat het gezamenlijk bedrag der gelden, gedeponeerd in de verschillende spaarbanken in ons land ruim 40 millioen thal. beloopt. Sedert de consumtie van brandewijn is verminderd, zijn de deposito's in de spaarbanken vermeerderd.

— Volgens de *Elberf. Zeit.* heeft de Braziliaansche regering drie veldbatterijen, naar het gewone model, van onze regering aangekocht met hun toebehooren. Zij heeft daarvoor betaald eene som van 51,000 thalers.

— De berigten uit Petersburg ontvangen omtrent den gezondheidstoestand van den graaf Orloff luiden zeer ongunstig; men vreest dat zijne langdurige en roemrijke loopbaan spoedig zal geëindigd zijn.

FRANKFORT, 7 Dec. Hetgeen gemeld wordt omtrent het verhandelde in de conferentie der Rijnoeverstaten te Karlsruhe, betreffende de kwestie der verdere verlaging der Rijntollen, is niets meer dan een gerucht. Het schijnt evenwel, dat het voorstel van Pruisen het meeste uitzigt heeft om aangenomen te worden.

— In diplomatieke kringen wil men uit onderscheidene kenteekenen afleiden, dat op het sluiten van een handelsverdrag tusschen Pruisen en Frankrijk weinig uitzigt is.

— Uit Manheim wordt verzekerd, dat met het aanleggen van de spoorwegbrug over den Rijn aldaar reeds in het aanstaande voorjaar een aanvang zal gemaakt worden.

— De ontevredenen in Polen stellen, gelijk men van daar meldt, thans al hunne hoop op Frankrijk en willen van het Russische panslavisme niets meer weten.

Fransche Post.

PARIJS, Vrijdag 7 December.

De Keizer heeft gisteren met den Prins von Metternich te Rambouillet gejaagd en is des avonds van daar wedergekeerd.

— De Keizerin wordt hier Dingsdag avond terug verwacht. Men verzekert nog altijd dat de Keizer haar tot een der Fransche stations zal te gemoet reizen.

— Na de groote verwachtingen, welke men sedert 24 Nov. alhier koesterde omtrent de wijzigingen door de regering in de drukperswet te brengen, vooral na het raadplegen der hoofd-redacteuren onzer groote bladen door den Heer de Laguéronnière, kan men beseffen met hoeveel teleurstelling de circulaire van den Heer de Persigny, door den *Moniteur* van heden medegedeeld, is ontvangen. Het is daaruit toch maar al te duidelijk dat de toestand der drukpers vooreerst geene noemenswaardige verandering zal ondergaan en ook thans weder, zoo als vroeger, het meest zal afhangen van de zienswijze van hen, die aan het hoofd van het ministerie van binnenlandsche zaken is geplaatst. Voor het oogenblik is dit vrij geruststellende, nu de Heer de Persigny die betrekking bekleedt en men bepaaldelijk kan mededeelen dat hij alles heeft aangewend, om de regering tot meer vrijzinnige maatregelen te bewegen. Wat zal het echter wezen wanneer bij voorbeeld eens de Heer de Morny geroepen wordt om de tegenwoordige wet toe te passen. Deze is het toch die vooral er toe heeft bijgedragen om de plannen van de Heeren de Persigny en de Laguéronnière te verijdelen.

— Verscheiden voorname geestelijken waaronder Mgr. Morlot en Mgr. Mabile, zijn dezer dagen op hun verzoek bij den Keizer toegelaten ten einde Napoleon III te verzoeken eenige nadere wijzigingen te brengen in de beide circulaires van den Heer Billault omtrent de mandementen. Het antwoord door die prelaten ontvangen, was echter van dien aard dat men kan aannemen dat, de regering volstrekt niet geneigd is dan hun verlangen te voldoen.

— Het jongste protest van den Koning van Napels, het verminderen tot op de helft der jaargelden van de gezanten der hertogin van Parma bij de vreemde hoven, het ontslaan der vertegenwoordigers van den hertog van Toscane en het ontbinden van het leger van den hertog van Modena, worden hier als zoo vele bewijzen beschouwd, dat de vlugt van Koning Frans II niet lang meer kan uitblijven.

— De bekende Heer Prévost-Paradol heeft eene brochure uitgegeven, getiteld: *Du gouvernement parlementaire. Le décret du 24 Novembre.* Het eerste gedeelte van dit werkje verscheen in 1858 onder een anderen titel, en verwekte toen zeer veel opzien om zijne gemoedelijke maar tevens krachtige taal. Heden waren reeds meer dan duizend exemplaren van dit werkje verkocht.

— Sommige bladen hebben gemeld, dat de levensmiddelen in den Romeinschen Staat aanzienlijk in prijs zijn gestegen, ten gevolge der douanenlinie door de Sardiniers rondom dien staat gelegd. Dit blijkt echter veeleer aan het uitschrijven van nieuwe belastingen door den H. Stoel te moeten toegeschreven worden, daar het uit officiele inlichtingen blijkt, dat langs de douanenlinie alleen regten worden geheven van de artikelen, welke uit Sardinie worden binnengevoerd, terwijl de uitvoer geheel vrij is.

— Men spreekt van een adres, hetwelk in Italië in omloop is, om bij Keizer Napoleon zoowel als bij de Britsche en Sardinische parlementen te worden ingediend. Dit adres moet hoofdzakelijk ten doel hebben, om bij Keizer Napoleon aan te dringen op de ontruiming van Rome door de Franschen, en hem, ingeval van weigering, met een oorlog te dreigen. Het bedoelde stuk is door een der Italiaansche dagbladen medegedeeld, ofschoon men er hier nog niet veel waarde aan hecht, omdat men de authenticiteit er van betwijfelt, is men toch nieuwsgierig, of het Sardinische gouvernement ten aanzien van zulke berigten het *laissez faire* zal in acht nemen.

— De *Moniteur de la Flotte* deelt mede, dat bij het gouvernement thans in behandeling is genomen het plan tot het bouwen van nieuwe drijvende batterijen, volgens een ander stelsel en van kleiner afmeting dan die tijdens den oorlog in de Krim gebruikt zijn. Deze vaartuigen zullen evenwel niet bestemd zijn om in zee steken, maar slechts dienen ter verdediging van de ingangen der havens en rivieren, Dit schijnt ook het doel te zijn met de nieuw gepantserde fregatten, waaraan nog eenige oude zeilvaartuigen, op dezelfde wijze veranderd en ingerigt, zullen worden toegevoegd.

— Er zijn geene nadere bijzonderheden bekend geworden omtrent den moord van den Hr. Poinsot. Men herinnert zich echter dat, eenigen tijd geleden, op dezelfde spoorweglijn een Russische reiziger met dolksteken is doorboord en uit den wagon geworpen. Men verzekert dat die reiziger, niettegenstaande zijne wonden zeer ernstig waren, niet is overleden, en heeft dezelfde hand, die hem de wonden toebragt ook den Heer Poinsot vermoord, dan zou er meer kans zijn om den dader op te sporen.

— De regering is voornemens om te Bagnères de Bigorre een legerkamp te vestigen. Het gerucht, dat Spanje daartegen zou hebben geprotesteerd, wordt tegengesproken door de *Pays* en de *Patrie*.

— De Heer Richard Cobden begeeft zich morgen naar Algerie, waar hij om redenen van gezondheid eenigen tijd zal vertoeven.

— De regtbank heeft den Heer Leymarie niet ontvankelijk verklaard, wat betreft zijne aanklagt tegen den *Moniteur* en eenige andere dagbladbesturen, die hadden geweigerd, een betoog van dien Heer op te nemen, tegen het door hen overgenomen officiele verslag eener zitting van het Wetgevend Ligchaam.

— Eenige dagen geleden nam een krachtig, hoewel reeds tamelijk bejaard heer, plaats in een spoorwagen, om zich naar St. Germain te begeven; vier officieren in uniform hadden reeds te voren in hetzelfde rijtuig plaats genomen. Alle vier rookten. De oude heer vond een hoekje onbezet en zette er zich neder. Daar het scheen, dat hij den rook niet goed kon verdragen, liet hij het raampje neder, om eenige frissche lucht te bekomen. De tegenover hem zittende officier trok het terstond weder in de hoogte. De Heer liet het andermaal neder, waarop de onvriendelijke krijgsman het weder ophaalde. „Mijnheer schijnt niet van rook te houden, hè?" zeide een der officieren op een spottenden toon, „gij zult ook gevaar loopen hier als een ham gerookt te worden." De oude Heer zag hen met een vasten blik aan en plotseling zijn vuist te zamen drukkende, gaf hij een geduchten slag tegen de glasruit en deed haar in duizende stukken springen. De vier officieren vlogen woedend op. „Mijnheer," schreeuwde de eerstsprekende, „gij zoekt gelegenheid om te duelleren, hier is mijn kaartje!" — „En hier het mijne!" riepen de overige drie even schielijk. „Volgaarne," was het antwoord van den persoon in het hoekje; en terwijl hij zijn eigen kaartje uit zijne portefeuille nam, zeide hij: „Zie hier het mijne!" De vier rookers bukten driftig om den naam van hunnen antagonist te lezen; maar wie beschrijft hunne ontsteltenis, zij zagen den Heer Delangle, minister van justitie, voor zich. De opgeblazenheid en snoeverij hadden de vier helden geheel begeven en ieder hunner beijverde zich thans om zijne verontschuldigingen in te brengen, zeggende: „Hadden wij dat slechts kunnen gissen!" De Heer Delangle gaf deze personen, die wat beleefdheid betreft, niet op den titel van heeren aanspraak zouden kunnen maken, een scherp verwijt, er ten laatste bijvoegende, dat, vermits zij zich niet behoorlijk jegens een mede-reiziger hadden gedragen, hij voornemens was hen bij den krijgsraad aan te klagen. Dit deed hij bij zijne aankomst dan ook en de onvoorzigtigen werden voor veertien dagen in arrest genomen.

— Uit Turyn is alhier aangekomen een geheim agent van den graaf Cavour, ten einde met den Keizer al de plannen betreffende het vertrek van den paus en den oorlog met Oostenrijk te beramen. Om die reden verdubbelt de Keizer zijne voorkomendheid jegens Prins Metternich.

Belgische Post.

BRUSSEL, Zaturdag 8 December.

De Graaf van Vlaanderen is naar het kasteel van Ochain bij Huy vertrokken, om aldaar bij den Graaf de Mercy d'Argenteau te jagen.

— In de zitting der Kamer van vertegenwoordigers van gisteren is de begrooting van binnenlandsche zaken met 68 tegen 27 stemmen aangenomen, terwijl 21 leden afwezig waren. Vooraf had de Heer de Theux, het hoofd der conservative oppositie, verklaard, dat hij en zijne vrienden tegen zouden stemmen, om te toonen dat zij de staatkunde van het ministerie bleven afkeuren. Deze stemming duidt alzoo de onderlinge verhouding van de sterkte der partijen in Belgie aan. Van de afwezige leden behoorden elf tot de liberale partij.

— In den *Moniteur* wordt ter algemeene bekendheid gebragt, dat de regering voornemens is om in de voornaamste handelssteden van Europa en van andere werelddeelen permanente depots te vestigen voor de tentoonstelling van stalen der Belgische nijverheid. Zij heeft een aantal vragen gesteld aan agenten, in het buitenland gevestigd en de daar op bekomene antwoorden thans bij circulaire aan het oordeel der hier lande gevestigde kamers van koophandel onderworpen.

— Jean François Sommels, als kloosterbroeder Marie Métiope genaamd, door het hof van assises van Henegouwen, wegens schending der eerbaarheid, tot levenslangen dwangarbeid en tepronkstelling veroordeeld, heeft heden te Charleroi *in effigie* deze laatste straf ondergaan.

BINNENLAND.

Tweede Kamer der Staten-Generaal.

's GRAVENHAGE, Zitting van Zaturdag 8 December.

Aan de orde was de conclusie van het rapport der commissie, in wier handen waren gesteld de inlichtingen van den Minister voor de zaken der Hervormde en andere Eerediensten omtrent het collatieregt. Dien Minister waren door de Kamer bij missive van 7 Aug. ll. afschriften toegezonden van drie adressen, waarbij door kerkeraadsleden, kerkvoogden en notabelen van drie Herv. gemeenten, alwaar door het Hoofd van den Staat het collatieregt wordt uitgeoefend, de ondersteuning der Kamer werd verlangd ten einde de afschaffing van het Kon. collatieregt te verkrijgen. De Minister heeft in zijne missive van 1 Oct. jl. opgemerkt, dat het verzoek om inlichtingen door de Kamer gedaan, zich niet bepaalde tot de afschaffing van het Koninklijk collatieregt (collatieregt, gelijk het in de Nederlandsche Hervormde Kerk bestaat, is de bevoegdheid om bij het ontstaan der vacature eener bepaalde predikants-plaats den persoon te noemen, dien de collator verlangt dat daarin zal opvolgen, behoudens het regt der kerkelijke overheid, om, al of niet, den genomineerde naar de Apostolische inzetting en de gebruiken der Kerk te ordenen en te beroepen), maar zich ook uitstrekte tot de opheffing der collatieregten door particulieren uitgeoefend; en is in eene vrij breedvoerige beschouwing getreden over den oorsprong, de werken en de bezwaren van uitoefening van dat regt in het algemeen, en geeindigd met de verklaring, dat de Regering zich genegen zou betoonen, tot de opheffing van den band, die op sommige Hervormde gemeenten drukt, mede te werken, wanneer door het bestuur, hetwelk de Nederlandsche Hervormde Kerk vertegenwoordigt, daaromtrent billijke, nuttige en uitvoerbare maatregelen zullen worden voorgedragen.

De commissie, in wier handen de bij de Kamer ingekomen adressen waren gesteld, (bestaande uit de heeren van Goltstein, van Lijnden, Wintgens, Hugenholtz en Hoekwater), had in het verslag, door haar in de zitting van 15 November j.l. uitgebragt, opgemerkt, dat de adressen, die tot het vragen van inlichtingen aanleiding hebben gegeven, uitsluitend het koninklijk collatieregt op het oog hadden, heeft het overbodig geacht de juistheid en aannemelijkheid der bewering des Ministers over het collatieregt in het algemeen en deszelfs afschaffing na te gaan en te beoordeelen, maar zich bepaald tot hetgeen door den Minister is in het midden gebragt ten opzigte der collatieregten, door den Koning tot dusver uitgeoefend. Aan het einde van haar verslag legde de commissie de vrees aan den dag, dat dit verschiet, hoe wenschelijk overigens ook, onder de verst verwijderde behoort, aangezien dat bestuur, hetwelk de Nederlandsche Hervormde kerk vertegenwoordigt, volgens 's ministers eigen verklaring, de beslissing van dit gewigtig vraagstuk in de laatste jaren niet heeft kunnen tot stand brengen, en zelfs de laatste synode hetzelve heeft verdaagd in termen, die haren twijfel aan eene eindelijke regeling der zaak schijnen aan te duiden: tenzij de Minister een middel mogt kennen, billijk, nuttig en uitvoerbaar, om dat hooge kerkbestuur tot afdoening eener zaak te nopen, door de regtvaardigheid en het belang der gemeenten, beiden gebiedend voorgeschreven. De commissie concludeerde om 's Ministers missive voor kennisneming aan te nemen, en te verklaren, dat de daarin ontwikkelde gronden haar niet zijn voorgekomen de instandhouding van het collatieregt, voor zooveel het van wege den staat wordt uitgeoefend, te regtvaardigen, voorts dit verslag te doen drukken en ronddeelen en een afschrift daarvan aan den Minister voor de Herv. Eeredienst toe te zenden.

De Heer WINTGENS spoorde de historische ontwikkeling van het collatieregt na en ontwikkelde de noodzakelijkheid, dat de kerkelijke gemeenten vrijelijk hunnen leeraar kiezen en daarop geen band rust van eenig heerlijk of grondeigendomsregt. Wat betrof het collatieregt, door de regering uitgeoefend, in dergelijk regt lag eene miskenning van de Grondwet, eene miskenning van de tegenwoordige verhouding tusschen Kerk en Staat, terwijl hij het tevens in strijd achtte met de geschiedenis van het collatieregt, dat aan stichters der kerk was toegekend. Hij betoogde, dat onze Koning wel was het hoofd van den staat, maar niet de opperbisschop der Hervormde Kerk.

De Heer VAN ECK kon zich met het betoog van den vorigen spreker niet vereenigen. Het was zijn gevoelen, dat de Staat het collatieregt of patroonregt uitoefende, niet als Staat, maar als particulier. Van dat standpunt uitgaande, geloofde hij dat de collatieregten z. i. ten onregte door den Souvereinen Vorst werden beschouwd als heerlijke regten, maar dat zij bij Souvereine besluiten zijn in het leven geroepen, wier geldigheid wel door de commissie werd betwist, maar dit deed niets af, want aan de Regering was gevraagd de medewerking, om het collatieregt af te schaffen. De Regering had geoordeeld, dat daarin niet kon worden getreden, op twee gronden: 1°. Uithoofde van het verschil van gevoelen omtrent de al of niet noodzakelijkheid van den invloed der collatoren op de benoeming der predikanten, maar wat kon, vroeg spreker dit verschil afdoen op de vraag van opheffing van het collatieregt? Hij kon zich dit verklaren indien

2°. de Minister meende, dat het regt van collatie niet in strijd was met het begrip der kerk. Spreker ontwikkelde dat dit regt wel degelijk in strijd was met de vrijheid der kerk, met de vrijheid om God te dienen ieder naar zijne wijze en die door opdringing van een kerkelijken leeraar werd gekrenkt. Eindelijk had Spr. een bezwaar tegen het verslag der commissie, daar hij in de zitting van 28 Julij jl. niet slechts op de afschaffing der Koninklijke collatieregten, maar ook op de afschaffing dier regten in het algemeen had aangedrongen. Mitsdien stelde hij voor de conclusie aldus aan te vullen: „de Kamer noodigt de Commissie uit om verslag uit te brengen op de inlichtingen door den Minister voor de zaken der Hervormde Eeredienst gegeven op de vraag der Kamer om inlichtingen of de Regering bereid is maatregelen te beramen tot opheffing van de collatieregten, uitgeoefend door bijzondere personen."

De Heer THORBECKE bepaalde zich tot het zoogenaamd domaniaal collatieregt, uitgeoefend door den Staat. Doch een woord wilde hij ook in het midden brengen omtrent het collatieregt in het algemeen. Wat was het collatieregt in zijn oorsprong? Het was eene instelling van de Roomsche kerk en op het karakter dier kerk gegrond, die dus met de kerkverandering moest vervallen. Maar bij ons is na de hervorming het collatieregt behouden. Doch op welke wijze? Bij ons is dat regt een stuk heerlijk regt en daardoor ook een stuk overheidsregt. Als zoodanig werd ook het collatieregt bij ons geregeld bij de publicatie van 1806, bij de Koninklijke besluiten van 1814, 1815, als een overheidsregt, waarvan de regeling in verband stond met het algemeen belang, dat is het algemeen Staatsbelang en het algemeen kerkelijk belang. Hij eindigde met eene beslissing dezer zaak den Minister ten ernstigste aan te bevelen.

DE MINISTER VOOR DE HERVORMDE EEREDIENSTEN maakte zwarigheid, de zaak ten principale te behandelen, omdat de kamer de voorkeur had geschonken aan eene schriftelijke behandeling dezer zaak. De Minister betwijfelde, of het verslag der commissie voldoende was om de conclusie, aan het slot van het verslag voorkomende, te motiveren. Immers, de commissie had het overbodig geoordeeld de overwegingen des ministers te onderzoeken, terwijl hare conclusie was gegrond op de bewering, dat des ministers redenen de commissie niet hadden overtuigd. De commissie was van het stelsel uitgegaan, dat de Koning zich dat regt had gecreëerd door Souvereine besluiten, waarvan de geldigheid werd betwist, maar nu had de Minister een ander stelsel vooropgezet, en dat stelsel was buiten beschouwing gebleven en daardoor had de geheele argumentatie van het verslag eene eenzijdige rigting genomen. De Minister bestreed daarna het rapport der commissie in bijzonderheden en vatte de conclusie van dit rapport in dien zin op, dat door de bloote verzending de regering werd uitgenoodigd de zaak der collatien bij voortduring in overweging te houden.

De Heer THORBECKE wilde deze opvatting van den Minister voorkomen. Hij achtte daarom eene aanvulling der conclusie noodig en stelde mitsdien als bijvoeging voor: „2°. Dat de staat dat regt, strijdig met de grondwettige kerkelijke vrijheid, behoort te laten varen."

De Heer VAN LYNDEN bestreed namens de commissie de bijvoeging van den Heer v. Eck, omdat de adressen bij de Kamer ingekomen, zich uitsluitend bepaalden tot de uitoefening van het collatieregt door den staat, ontwikkelde dat de commissie niet eenzijdig was geweest in hare beschouwingen en was bereid de bijvoeging van den Heer Thorbecke over te nemen.

De Heer v. ECK kwam terug op zijne vorige rede en deed uitkomen, dat hij in de zitting van 28 Julij jl. zich ook verklaard had tegen de uitoefening van het collatieregt door bijzondere personen en dat hij zijn voorstel niet kon intrekken, als de Kamer niet haar gevoelen, toen geopenbaard, wijzigde.

De Heer VAN HOEVELL ondersteunde ten sterkste de bijvoeging van den Heer THORBECKE. Hij drong aan op de intrekking van de uitoefening van het collatieregt door den Koning. 1°. omdat het bestuur der kerk niet moet steunen op den Staat, ten einde den door velen afgekeurden toestand te doen voortduren; 2°. omdat de vrijheid der Hervormde Kerk door de uitoefening van dat collatieregt werd belemmerd. Hij verheugde zich daarom, dat de bijvoeging van den Heer THORBECKE de opvatting des Ministers onmogelijk maakte, en den Minister zoude leiden den tegentoestand van lijkelijke afwachting niet te doen voortduren.

De Minister deed nog uitkomen dat het hier slechts eene kwestie was van opportuniteit, waarmede de Heer THORBECKE niet kon instemmen, omdat de pligt, die de vrijheid van geweten der Regering oplegde, drong tot spoedige beslissing.

De Heer VAN LIJNDEN trad nog in eene beantwoording van den Heer van Eck, waarna de conclusie der commissie, gelijk zij werd gewijzigd door den Heer Thorbecke, is *aangenomen* met algemeene (56) stemmen en de bijvoeging van den Heer van Eck met 54 tegen 2 stemmen *verworpen* (de Heeren Reinders en van Eck).

Daarna zijn de algemeene beraadslagingen geopend over hoofdstuk VI der staatsbegrooting (*Hervormde en andere Eeredienston*). De Heer Mackay heeft, naar aanleiding van bij de Kamer ingekomen adressen, aangedrongen op losmaking van de inmenging van den staat in het bestuur der Hervormde kerk. Ook de Heer van Hoëvell ondersteunde die denkwijze. Hij hoopte dat de staat zich zoo zeer losmaakte van de kerk, dat spoedig het bestaan van de departementen van Eeredienst konde worden opgeheven. Hij wenschte dus den minister toe vermindering van werkzaamheden, vermeerdering van rust. Vooral beval bij de spoedige indiening aan van eene wet, regelende de pensioenen der leeraren. Jaren lang herhaalde hij denzelfden wensch, maar met de meeste welwillendheid van den minister kwam men hiermede niet verder.

De Heer HOFFMAN vestigde des Ministers aandacht op de bezoldiging der leeraars, die meerdere voorziening van Staatswege vorderden: waarom hij ook met leedwezen de vermindering van het eindcijfer dezer begrooting had opgemerkt.

De MINISTER beantwoordde: 1°. den Heer Mackay, dat het hem onraadzaam toescheen dit toezigt van Staatswege op te heffen, daar dit overeen kwam met het gevoelen der kerkvoogdijen en tevens strekte tot waarborg van de Synoden, en terzelfder tijd de orde en regelmaat der kerkelijke administratie bevorderde;

2°. den heer van Hoëvell, dat het met de waardigheid der Kamer streed den Ministers des Konings op te roepen om hem een pensioen op te leggen;

3°. den Heer Hoffman, dat er geene termen bestonden om in de behoeften, waarop door dien spreker was gewezen, te gemoet te komen, zoolang niet voor andere deelen der staatsdienst ruimere bezoldiging kon worden verstrekt.

De Heer van Hoëvell had straks verschoonend gesproken; nu echter de Minister niet welwillend heeft geantwoord, wenschte hij thans met kracht en ernst te spreken en het verwijt, niet tegen hem, maar tegen de geheele Kamer gerigt, op den Minister terug te werpen. Het was pligt der Regering, dit werk, dat nu al vier jaren duurde, te voltrengen, en spoedig te voltrengen, wilde zij den schijn niet op zich laden van zich met eene algemeene phrase van deze zaak af te maken.

De algemeene beraadslagingen werden gesloten; over de afdeelingen had geene discussie plaats en het Hoofdstuk, in stemming gebragt, werd *aangenomen* met 47 tegen 15 stemmen.

Tegen de Heeren: van Eck, van Hoëvell, Thorbecke, Hugenholtz, Westerhoff, Betz, Blussé, Olivier, Poortman, Kingma, Dullert, Hoynck, van der Linden, Heemskerk en Reinders.

Alstoen werd ook Hoofdstuk VII (R. K. Eeredienst) zonder beraadslagingen *aangenomen* met 59 tegen 3 stemmen.

Tegen de Heeren: Reinders, van Eck en Westerhoff.

De algemeene beraadslagingen zijn vervolgens aangevangen over Hoofdstuk VIII (Marine).

De Heer BLUSSÉ VAN OUD-ALBLAS meende hoofdzakelijk dat de becijferingen aangaande den aanbouw van schepen geen helder geen helder licht daarover verspreiden, dat er eene betere balans behoorde opgemaakt te worden. Overigens besprak hij nog eenige details der werven.

De Heer VAN FRANCK ontwikkelde, dat ten onregte in de Memorie van Toelichting was gezegd, dat met kracht met het drijvend materieel werd voortgegaan. Dit was niet geschied, omdat de sommen, waaruit dit eindcijfer was zamengesteld, werden verstrekt voor zaken, die niets met het materieel gemeens hebben. Hij keurde de afdanking der tweedekkers af, even als den aanbouw van gepantserde fregatten, omdat deze tuig missen. Hij erkende, dat in het laatste jaar wel eenige verbeteringen in de marine waren gebragt, dat eenige stoomschepen waren gebouwd, dat vooral de dienst in Indië verbeterd was, maar of de dienst aldaar reeds thans genoegzaam verzekerd was kon hij niet beamen. Dat de toestand onzer marine zoo voldoende was als in de gewisselde stukken werd verklaard, kon hij niet toegeven.

De Heer HUGENHOLTZ vroeg het woord, doch wegens het vergevorderde uur is de vergadering tot Maandag ochtend verdaagd.

AMSTERDAM, Zondag 9 December.

Bij besluit van 7 Dec. 1860, N°. 25, heeft Z. M. goedgevonden aan eene commissie uit de staten van Limburg, belast met het doen van voorstellen tot het in het leven roepen eener instelling ter bevordering van den landbouw in Limburg, magtiging te verleenen, om na de sluiting van de najaarsvergadering der Staten hare werkzaamheden voort te zetten.

De Minister van Staat en van Financien heeft bekend gemaakt, dat van Woensdag 2 Jan. 1861 af ten kantore van den agent van het ministerie van financien te Amsterdam, zullen worden afgegeven nieuwe bladen coupons voor 10 halfjaren rente der schuldbekentenissen ten laste van het voormalig Amortisatie-Syndicaat, rentende 3½ ten honderd in het jaar. Die afgifte zal geschieden tegen intrekking der vroeger uitgereikte bewijzen ter bekoming van nieuwe coupons na 1°. Oct. 1860, welke bewijzen ten voormelden kantore moeten worden aangeboden, vergezeld van behoorlijk ingevulde nommerlijsten, waarvan de formulieren aldaar in tijds verkrijgbaar zullen zijn.

welke den naam draagt van: *Nederlandsche Hypotheekbank.* Voor het vereischte kapitaal is ten volle deelgenomen. Hare statuten zijn goedgekeurd bij koninklijk besluit van 24 Nov. 1860 N°. 33, en haar doel is gelden in beleening te geven op langen termijn, tegen hypothecairen waarborg zoowel in de Nederlanden als in andere rijken, met bevoegdheid der geldnemers om zich te kwijten door periodieke gedeeltelijke terugbetalingen tot aan de geheele afdoening van het geleende kapitaal of wel door de geheele afdoening op een te voren bepaald tijdstip. Het bestuur der Nederl. hypotheekbank bestaat uit de Heeren E. W. Cramerus, gewezen chef van het huis van Paine Stricker en C°. te Batavia, te Amsterdam; Mr. H. A. Hartogh, officier van justitie bij de arrondissements-regtbank te Amsterdam; E. J. Mercier, minister van staat, lid van de kamer van volksvertegenwoordigers te Brussel; A. Nothomb, oud-minister van justitie, lid van de kamer van volksvertegenwoordigers te Brussel; Mr. J. G. Rochussen, advocaat te 's Gravenhage; Jhr. Mr. R. J. Schimmelpenninck, kamerheer van Z. M. den Koning, lid van de Tweede Kamer der Staten Generaal, te 's Gravenhage; W. Vrolik, hoogleeraar te Amsterdam; R. Daniel Wolterbeek, lid van de Provinciale Staten van Noord-Holland en van den gemeenteraad te Amsterdam; F. J. baron van Wijkerslooth van Weerdesteyn, kamerheer van Z. M. den Koning, te Brussel, als commissarissen, en P. L. Dubourcq en J. Bos als directeuren.

Het tweede concert der maatschappij Felix Meritis, dat Vrijdag ll. plaats had, was bijzonder luisterrijk. De Heer Leopold Auer, een nog geen zestien jarig kunstenaar, deed zich op de viool hooren in de fantaisie Caprice van Vieuxtemps en in de Sonate du Diable (in het jaar 1730 gecomponeerd) door Tartini. Deze jongeling is reeds in den volsten zin des woords een virtuoos. Bij zijne voordragt drukt hij met juistheid de gewaarwordingen en hartstogten uit, die den componist heeft willen schilderen; zijne passages zijn afgrond en geschakeerd, hij speelt met eene fiere houding en zeer zuiver, terwijl alles zeer geregel en naauwkeurig is. In een woord, hij is allen lof waardig. Mw. Rieder-Schumberger zong Aria's uit *I Puritani* van Bellini, *Figaro* van Mozart, en *le Pardon de Ploërmel* van Meijerbeer. Deze artiste heeft een goed alhoewel niet zeer helder geluid; hare middentoonen schenen ons toe het minst te zijn. Zij bezit eene groote buigzaamheid van stem in het uitvoeren van roulades en cadenzen, en geeft blijken van onvermoeide studie. Op dit Concert deed zich mede een uitstekend violoncellist hooren, de Heer Léon Jacquard uit Parijs, en wel in een Concert van Molique, en in een fantaisie caractéristique van Servais. Deze kunstenaar bezit zeer veel vaardigheid. Hieraan paart hij een krachtigen streek en eene smaakvolle voordragt, kortom, zijn spel verraadt zeer veel talent. Eenigzins te bejammeren was het, dat het schoone Concert van Molique den toehoorders wat lang toescheen; men is het tegenwoordig niet meer gewoon een geheel concert achter elkander te hooren uitvoeren. Al de genoemde kunstenaars ontvingen vele blijken van sympathie van de zijde des publieks. Onder de verdienstelijke leiding van den orkest-directeur Joh. M. Coenen werden de militaire symphonie in G dur van Haydn en de oorspronkelijke ouverture der opera Fidelio opus 138, van L. v. Beethoven, met aplomb en juistheid uitgevoerd. De ouverture Anacreon van Cherubini moest, wegens het vergevorderde uur, achterwege blijven.

De zangvereeniging: *Kunst en Vriendschap*, onder leiding van den Heer A. Berlijn, gaf gisteren avond in het locaal de Vereeniging, in de Warmoesstraat, een groot vocaal en instrumentaal concert, met medewerking van het Frascati-orchest. Deze nog zoo jonge vereeniging (zij bestaat een groot jaar en de uitvoering van gisteren was de tweede) gaf doorslaande blijken van vooruitgang sedert het vorige jaar. Het eerste deel van het concert werd geopend met de ouverture: Martha, van Flotow; daar wij reeds gezegd hebben, dat het instrumentaal gedeelte aan het Frascati-orchest was toevertrouwd, behoeven wij er niet bij te voegen, dat zij flink, krachtig en accuraat werd afgespeeld. Daarna werd door de leden der zangvereeniging *a.* het groot koor, *b.* aria en koor uit *de Ernani*, van Verdi, met schakering op schoone wijze voorgedragen, alsook het *Singers-Wanderlied*, van Marx en het bekende soldaten-koor uit de opera *Jaguarita*, van Halevy. De Heer Jacq. Kinsbergen (élève van wijlen den Hr. van Bree) deed zich in het eerste deel door eene fantaisie voor viool: *le Petit Tambour*, van F. David en in het tweede deel door een *Souvenir de Bellini*, van Astot kennen als een talentvol jong kunstenaar; vooral in het laatste N°. legde hij groote vaardigheid, virtuositeit en studie aan den dag. Door de leden werd in het 2de deel *a. Trinklied*, van Kücken, *b. Feine Wilhelm*, maar vooral het koor uit de *Trovatore* uitmuntend voorgedragen. Het duet uit *die Puritaner* werd door de Heern de R. en F. op zulk eene schoone wijze gezongen, dat het publiekde beide zangers daverend toejuichte en terugriep. De overige nommers voor orkest, waaronder eene ouverture van den Heer A. Berlijn *das Märchen v. d. Robinrose* werden flink uitgevoerd en herhaaldelijk geapplaudiseerd. Den Heer Berlijn komt de eer toe deze Vereeniging in zulk een korten tijd op zulk eene goede hoogte te hebben gebragt, hetgeen ook blijkt uit het buitengewoon toenemend getal leden, doch ook de leden voor den ijver door hen aan den dag gelegd. Deze feestviering werd met een bal besloten.

Eergisteren avond werd te Delft in de Ketelstraat andermaal een kind gevonden (nog maar weinige weken geleden had dit op de Voorplaats van het Gereform. Weeshuis plaats), ditmaal van het mannelijk geslacht en naar gissing twee a drie maanden oud. Op een briefje dat er bij lag, stond geschreven: „Johannes," „Gereformeerd en die het vindt doe er mede wat God hem in het hart stuurt." Men heeft het kind naar het bureau van politie gebragt en het zal nu waarschijnlijk, even als het vorige, in het weeshuis der Gereformeerden aldaar worden opgenomen en verpleegd.

* 's GRAVENHAGE, 8 Dec. Op aanstaanden Dingsdag 11 en Donderdag 13 Dec. zullen de gewonen Audientien van den Minister van Oorlog en van den Minister van Staat en van Finantien niet plaats hebben.

** 's GRAVENHAGE, 9 Nov. Men berekent dat er hier sedert aan de stad zoo vele uitbreiding en verfraaijing wordt gegeven, 1500 werklieden en ambachtsgezellen van elders zijn gekomen, zoowel uit andere Hollandsche steden, als uit Gelderland, Noord Brabant en Overijssel. Ook zijn er Duitschers, Zweden en Denen bij. Van bovengenoemde werklieden kwamen enkele met hunne gezinnen over, terwijl 300 van hen sedert in het huwelijk zijn getreden en zich hier gevestigd hebben. Intusschen verzekert men, dat toch nog 100 ambachtslieden uit deze stad zonder vast werk zijn.

* LEIDEN, 8 Dec. Heden is alhier tot doctor in de regten bevorderd de Heer D. W. Nibbelink, geb. te Zwijndrecht, na verdediging van een academisch proefschrift, inhoudende: Handvesten en Oorkonden betrekkelijk de Regtsgeschiedenis van den Zwijndrechtschen Waard.

* MEPPEL, 8 Dec. Heden avond, omstreeks 7 uur, is alhier de dienstmeid B. v. P., in het kanaal gevallen en levenloos daaruit gehaald.

ZIERIKZEE. 8 Dec. In de dezer dagen gehoudene bestuursvergadering der vereeniging Zeeland, van het Nederlandsch onderwijzers-genootschap, is een algemeen reglement aangenomen van een contract tusschen Zeeuwsche onderwijzers, om, bij overlijden van hunne naaste betrekkingen, eene toelage in eens te verzekeren. Op de aanstaande algemeene vergadering zal genoemd reglement aan de leden ter goedkeuring worden aangeboden.

* 's HERTOGENBOSCH, 8 Dec. Bij besluit van Gedeputeerde Staten van Noord Brabant in dato 27 Nov. jl., is eene geldleening ten behoeve der Provincie geopend groot *f* 50,000.

— Op de aanhoudende klagten over de gasverlichting heeft de stads regering een instructie voor de controle der gaseonderneming en verlichting ontworpen en tot controleur dier verlichting benoemd den Heer J. Ringeling leeraar in de wis- en natuurkunde aan het stedel. gymnasium alhier.

TELEGRAMMEN van het Kon. Meteorol. Observat. te Utrecht, dd. 7 Dec.

NAMEN DER PLAATSEN.	Barometer-afwijking.	WIND.		Temperatuur.	TOESTAND DER	
		Rigting.	Kracht		LUCHT.	ZEE.
	Millimet.			° C.		
Brest......	—30.1	Z. W.	0	7.7	zwaar bewolkt	holle zee.
Havre.....	—	O. Z. O.	1	9.0	betrokken.	stil, effen.
Parijs.....	—22.3	Z. Z. O.	1	6.1	zwaar bewolkt	—
Hartlepool.	—22.4	Z. Z. W.	—	11.1	goed.	slecht water.
Plymouth..	—25.9	W.	1	8.9	mistig.	idem.
Portsmouth	—24.1	Z.	—	8.9	somber.	gewone zee.
Utrecht....	—19.4	Z.	1	7.8	zwaar bewolkt	—

7 Dec. Grootste verschil der afwijk. tuss. Portsmouth boven Brest.... 15.5.
8 „ „ „ „ „ „ Utrecht „ idem.... 10.7.

LAATSTE BERIGTEN.

LONDEN, Zaturdag 8 December.

Prinses Alice, tweede dochter van Koningin Victoria, is verloofd met den Prins van Hessen.

Met de Persia is een bedrag van 620,000 £ in specie naar Amerika verzonden.

Volgens officiele berigten uit China zijn twee poorten der stad Peking in de magt der geallieerden.

Het zomerpaleis van den Keizer is ingenomen en geplunderd. De Keizer is naar Tartarije gevlugt. De geallieerden zullen te Peking en Nanking overwinteren.

Twee Engelsche gevangenen zijn door de Chinezen teruggegeven, terwijl twee anderen, ten gevolge eener slechte behandeling, bezweken zijn. Van nog twee andere gevangenen is het lot niet bekend.

Volgens den heden bekend gemaakten staat van de bank van Engeland is het bedrag der in omloop zijnde bankbilletten vermeerderd met 306,874 £ en de voorraad munt en muntmateriaal verminderd met 194,710 £.

De Tweede Kamer heeft de voorstellen van de commissie, benoemd het onderzoeken der constitutionele kwestie, met 37 tegen 7 stem aangenomen. Terstond daarop is de Kamer door de regering ontbonde

PARIJS, Zaturdag 8 December.

De adviesjagten de Corse en de Pélican zullen morgen van Calais n Dover vertrekken, om zich ter beschikking te stellen van de Keizerin.

Men verzekert dat op nieuw versterkingen naar Konstantinopel zu worden gezonden, waar Fuad-Pacha zijn verblijf tot het einde van aanstaanden zomer zal verlengen.

Brieven uit Palermo van 2 dezer melden, dat nieuwe pogingen gedaan om den Napelschen generaal Fergola te bewegen, de citadel Messina aan de Siciliaansche autoriteiten over te geven, daar hij bij weigering blijft volharden is, na ingewonnen berigten uit Turyn, beslo om niet verder aan te dringen en den staat van zaken te laten voort reu tot na de inneming van Gaeta, weigert de generaal Fergola dan n dan zal de citadel geregeld belegerd worden.

Men verwacht, dat ten aanzien van drukpers-delicten, eene amnestie worden uitgevaardigd.

De *Constitutionnel* verklaart gemagtigd te zijn het berigt tegen te s ken, volgens hetwelk de Fransche gezant te Konstantinopel zou gen op eene verlenging van den termijn der Fransche bezetting in Sy Het blad voegt er bij, dat er ten opzigte van de opvatting der overe komst van 4 September, bij de vertegenwoordigers der mogendheden Konstantinopel, geen verschil van gevoelen bestaat.

TURYN, Zaturdag 8 December.

Koning Victor Emanuel is gisteren te Napels teruggekeerd en zal veertien dagen nog vertoeven. Tot leden van den raad van den gouverne generaal van Sicilie benoemd Lafarina, als directeur voor binnenl. zak Cordova, financien; Scalia, openbare werken; Pisani, openbaar onderwij

Volgens eene depêche van het leger voor Gaeta, gedagteekend 6 de is in den loop van den avond van dien dag eene proeve genomen Cavalli-geschut tegen de vesting. Het had eene vreesselijke uitwerkin

Napelsche 5 pCts. 80.

BRUSSEL, Zaturdag 8 December.

De Senaat is tegen 12 December bijeengeroepen.

HAMBURG, 8 Dec. Heden zijn 2000 b. Rio *Koffij*, zeilende pr. Fly Dutchman, tot geheime prijzen verkocht. — *Granen*: van Tarwe eene partij van af Holstein, 127, 128 ℔ pr. het voorjaar met 124 rd. bet

PER TELEGRAAF.

LONDEN, HEDEN, Zondag 9 December.

Reuter's Office heeft berigten uit New-York ontvangen, loopende 27 Nov. De gouverneur van Zuid-Caralina heeft eene proclamatie ui vaardigd, waarin hij verklaart, dat die Staat zich alleen van de Unie afscheiden, indien hij niet door andere Staten wordt ondersteund.

TEXEL, HEDEN, Zondag 9 December.

Uitgezeild: Concordia, Roskamp, Grimsby. - Oscar, Bonde, Frederikst Celeritas, Christoffersen, id.

HANDELSBERIGTEN.

LEIDEN, 8 Dec. Boter: 1ste kwal. per ¼ vat *f* 42 a 46, dito *f* 36 a 41, dito per Ned. ℔ *f* 1.05 a 1.15 en *f* 0.90 a 1.02½.

DELFT, 8 Dec. De aanvoeren van jonge Kom. Delftsche Kaas ter m hebben opgehouden; de prijzen aan de pakhuizen alhier zijn thans: D sche Kom. herfstkazen *f* 22 a 23; dito Mei en Zomer *f* 27 a 29; Leids dito *f* 28 a 33; Goudsche dito *f* 50 a 62; Edammer dito *f* 70, alles 100 kilo.

LEEUWARDEN, 7 Dec. Door de in den beginne dezer week in vallen vorst en daarop gevolgde zachtere weersgesteldheid, was slechts deel der dorpsschepen aan de stad, en was daardoor de directe aan van Granen zeer klein. Op monster werd er van alle artikelen nog al aangeboden, waarvoor echter de vraag beperkt en de stemming alge flaauw was. *Tarwe* 50 c. lager met eenigen kooplust, verkocht 70, witte *f* 8.50 a 9; 66, 68 ℔ dito *f* 7.25 a 7.90. Roode werd tot deze verlaging verkocht, van *f* 7.50 tot 9.25 n. wigt en kwal. — *Rogge* nieuwe soorten 40 c. lager met weinig kooplust; 70, 71 ℔ nieuwe *f* 6.25.40; 73, 74 ℔ Pruiss. *f* 7.65.90; 70, 71 ℔ Petersb. *f* 6.70 a 6.90 *Boekweit* met geringen omzet, en iets lager te noteren; 66, 67 ℔ Fries zand *f* 7.20.40; 62, 66 ℔ veen *f* 5.95 a 6.60. — Winter-*Garst* tot vo prijzen met minder genegen koopers; 58, 60 ℔ *f* 5.40.70; 55, 57 ℔ *f* 4 a 5.20. — *Haver*: Door geringen aanvoer vast; 43, 45 ℔ fijne *f* 3 a 3.70; 40, 42. 43 ℔ korte voer *f* 2.80 a 3.20; 38, 39 ℔ lange *f* 2.60.70; 35, 36, 37 ℔ mindere dito *f* 2.20. — *Canariezaad* meer geboden, en verkocht van *f* 9 tot 10.75 n. kw. — *Boter* *f* 48.

De aanvoer en besteede prijzen aan de Veemarkt waren heden als vo 308 Runderen als: 154 vette Koeijen *f* 110 a 265; 23 melke *f* 75 a 1 13 vare *f* 80 a 170; 12 kalfs *f* 85 a 130; 24 vaarzen *f* 70 a 125; 17 pin *f* 45 a 95; 18 Ossen *f* 95 a 175; 4 Stieren *f* 50 a 80; 32 vette Kalv *f* 12 a 46; 11 gras-Kalveren *f* 10 a 26; 119 Varkens, als: 56 vette kens *f* 65 a 130; 27 vette Biggen *f* 28 a 70; 36 magere dito *f* 5 a 523 Schapen, als: 425 vette Schapen *f* 15 a 32; 13 melke dito *f* 10 a 85 Lammeren *f* 5 a 15; 14 Werkpaarden *f* 25 a 70. Trage handel in soorten.

DEVENTER, 7 Dec. Heden waren de prijzen als volgt: Tarwe *f* 1 a 11.50; Rogge *f* 6 a 6.50; Boekweit *f* 6.50 a 7; Garst *f* 5.50 a 6; H *f* 3.75 a 4.50; Eijeren *f* 3.50 de 100 stuks; Boter *f* 20.25 a 21.75 per Aardappelen *f* 2.50 a 3 per mud; vette Varkens 52 a 54 c. per Ned. magere dito *f* 35 a 42 per stuk; Biggen *f* 12 a 17; Koehuiden 40 c. ken 42 c. per Ned. ℔; nuchtere Kalfsvellen *f* 2 a *f* 2.20; Paardenhu *f* 7 a 8 per stuk.

WIJHE, 6 Dec. De prijs der Boter was heden *f* 21 a 21.50 per ⅛ to

MIDDELBURG, 6 Dec. De aanvoer uit onze naburige eilanden weder grooter dan voorgaande week, vooral van Tarwe en Garst, en Walcheren was ook eene goede aanvoer. Koopers voor Tarwe waren o verlaagde Hollandsche berigten ook merkelijk lager gestemd; men b jarige Zeeuwsche Tarwe *f* 11. — Nieuwe Zeeuwsche *Tarwe* *f* 9, 9.50. *f* 9.70 a 9.80; p. j. Walch. dito *f* 13 a 12.50 n. deugd; p. n. dito dito *f* 1 a 10.25; mindere *f* 10 a 9.75 het mud. — Zeeuws. *Rogge* *f* 7.30 a kwal. — *Garst* meer aan, met minder genegen koopers; de Winter bragt naar deugd *f* 5.50 a 6 op; dito Zomer *f* 5.25 a 5.75 n. kwal. — chersche *Witte Boonen* zijn van *f* 10 a 13.75 naar deugd gekocht. — W *Bruine Boonen* *f* 13.50 a 15.50. — Walch. *Paardenboonen* waren algemeen begeerd, begin beurs kocht men gaarne a *f* 7.20, doch beurs werd *f* 7.30 tot 7.40 betaald. — Walch. *Groene Erwten* *f* 11.75 a deugd; dito groote Erwten *f* 13 a 12 n. kwal. — *Koolzaad* weinig ter met genegen koopers, p. dito *f* 13, gewoon *f* 12 het mud; Zeeuwsche denboonen zeer weinig aan en die bragten *f* 7 op. — *Raapolie* *f* 43. *Patentolie* *f* 46. — *Lijnolie* *f* 34.75 per vat op 6/w., cont. *f* 1 lager *Raapkoeken* *f* 88 per 1040 stuks. — *Lijnkoeken* *f* 13.50 per 104 stuks

ANTWERPEN, 7 Nov. *Koffij*: De markt is sedert acht dagen gestemd gestemd geweest, doch waren de prijzen voor de Rio soorten weinig lager, daar wij, met den laatsten post van Brazilie vernamen meer dan 12,000 b. verzendingen naar onze haven, welke verzending met die welke reeds vroeger gedaan waren, eene tamelijk groote hoe heid uitmaken; de vraag naar Rio soorten was daardoor niet groot, gezien koopers nog lagere prijzen verwachten; 2500 b. Rio meest 2de hand, werden in den loop dezer week afgedaan. In Domingo blijft onze voorraad steeds te gering, om tot groote verkoopen aanlei te geven. In Java soorten was de verkoop tamelijk goed tot de prijzen; men noteert Domingo ord. a goed ord. 42¼ a 42½, Rio ordinair 37 a 37½ en Java goed ordinair 43½ a 44 c. — *Cacao* der afdoeningen, prijzen onveranderd. — *Was*: In loco werden geheimen prijs 1200 kilogrammen Angora, restant van onzen voor genomen; op levering vonden van diezelfde soort insgelijks 1000 kil. pers. Deze hoeveelheid zal over Holland worden ingevoerd. — *Verf* Campèche Laguna weinig aan de markt en op *f* 4¾ a 5 gehouden; Camp Domingo niet lager en met *f* 3½ betaald. — *Katoen* in betere houding de berigten van Liverpool gunstiger luiden; ca. 800 b. vonden nem men betaalde 37½ c. voor middling en 40 c. voor strictly middl. Louisia *Huiden* in onveranderde stemming. De afdoeningen der week beston in 10,000 st., als volgt: 4300 drooge, 2300 gez. Buenos-Ayres en Mo video, 2000 gez. Rio-Grande, 700 gez. Australie en 800 gez. Paardenvellen *Rijst*: Er werd niets in ongepelde soorten afgedaan. Onze voorraad is gering en beloopt slechts 5000 b. De vraag naar gepelde soorten was groot, doch blijven de prijzen goed stand houden. Er werden slechts 150 genomen; men betaalde voor gemeene Aracan *f* 8¼ a 8½ en voor F mooije kwal. *f* 9¼ a 9½; voor de verzending werd niets gedaan. — *Specerijen* verlaten. Eenige partijtjes zwarte Peper werden a 28½ c. laten. Notenmuscaat 120 a 125; Foelie 105 a 110; Cassia Lignea 68 c. — *Vetwaren* blijven bij voortduring zeer kalm; Fabriek Olijfolie Mogador 140 fr. entr., dito van Tunis 120 tot 136 fr. entr. n. kwal., dito Lissabon 142 fr. entr., dito van Messina 142 fr. entr. en dito van Galli 142 fr. entr. de 100 kilo Palmolie bijna niet gevraagd, doch vast op *f* Cochin. Cocosolie *f* 35 a 35½ entr.; Ceylon ontbreekt. Eng. Lijnolie *f* 18¼ a entr., de 50 kilo. — *Terpentijnolie*: Amerik. lager aangeboden, ten gevolge een invoer van ca. 1500 vaten van New-York. Men vraagt *f* 18¼, de prijs is voor de cons. betaald. Bij partij zou men a *f* 18 kun koopen. — *Smeer*: Stadsmeer a *f* 32 verhandeld. Inl. met eenige ver ping a *f* 31½. Die prijzen blijven gevraagd. — Vreemde *Talk* niet de markt. Reuzel *f* 43 a 44. — *Wol* met minder vraag, daar op 19 de eene veiling van 800 b. Buenos-Ayres moet plaats hebben. De verkoop

eenige partijtjes gewasschen Buenos-Ayres en Montevideo ...
prijzen. — *Harst*: Bruine Amerikaansche in loco bij gerijven
2¼ verhandeld. Op levering wordt vergeefs *f* 2¾ geboden. —
sch van Amerika in regelmatige vraag voor de cons. en met de vol-
e prijzen betaald: *f* 17½ voor New-York 1ste soort, *f* 15¼ voor 2de soort
14¼ voor 3de soort. Heden wordt *f* ¼ hooger gehouden. In veiling
en 25 v. Amerik. van *f* 13 tot 16½ verhandeld. — Ruwe *Suiker* zeer
doch waren de prijzen onveranderd. Men deed 142 k. Havana per
Maria, N°. 14 a 14½ a *f* 19¼ en 170 k. dito per Bourse d'Anvers,
10½ a 11 a *f* 17¼. — Geraffineerde *Suiker* vast en stijgend. Men deed
000 kil. meerendeels Crushed van *f* 18⅛ a 18¼ en Melis van *f* 20 a 20¼.
... zeer weinig gevraagd en bijna zonder afdoeningen. — *Honig*: Van
... op levering a *f* 22¾ in entr. afgedaan en in loco a *f* 24½ in entr. —
... veel gevraagd, en daar bijna geen voorraad aan de markt overig
worden de prijzen *f* 1 hooger gehouden; 1859 fijne beroofde *f* 34 a 36
1ste kwal. en *f* 31 a 33 voor 2de; onberoofde 1ste kwal *f* 30 a 32;
kwal. *f* 28 a 29.

...NTWERPEN, 8 Dec. Heden hadden belangrijke afdoeningen plaats
...*zaad*: Circa 3000 hectoliters Berbianski, van de lading per Du-
de Brabant werden betaald met *f* 14¾ a 15.

...ANTZIG, 6 Sept. *Granen*: Bij voortdurend kalme stemming der
...ers werden ter markt van heden 100 last Tarwe tot onveranderde
... verhandeld. Rogge met 294 a 330 fl. betaald. Witte Erwten n.
van 306 a 360 fl.

...ONDEN, 7 Dec. *Suiker* stil; de veilingen waarin onder anderen Mau-
van den nieuwen oogst werd aangeslagen, zijn zonder kooplust tot
...noeg vorige prijzen afgeloopen. — *Koffij* flaauw, native 64 sh. — *Rijst*
...ten. — *Lijnolie* 29.3. — Schotsch *IJzer* 51.6. — *Talk* in loco 60.3

...EW-YORK, 24 Nov. *Katoen* zonder wezenlijke verandering; de no-
...is geheel nominaal, middl. Upland. 11¼. — *Potasch* zonder affaire. —
... zeer stil. — *Verfhout* gedrukt. — *Huiden* voordurend met zeer
... omzet. — *Terpentijnolie* zeer stil en te noteren 37 a 38 c. — *Harst*
...euw lager en gedaan van 1.30 a 1.35. — *Rijst* geneigd tot daling. —
...ven over het geheel stil; de verkoopen bestaan uit 2000 m. Cassia
10½ a 20 c. op 6/m. — *Suiker* blijft uiterst flaauw; de notering is
...om ⅛ a ¼ c. lager. — *Talk* met weinig vraag voor uitvoer. — *Reu-*
...aangeboden a 10½ c. — *Tabak* weinig gezocht en prijzen nominaal. —
... De prijzen openden Woensdag wederom 15 a 25 c. lager, doch gis-
was de stemming minder gedrukt, ten gevolge van de betere berig-
...an de Bank. Evenzoo werd Tarwe na eene nieuwe daling 1 c hoo-
...taald. — *Wisselkoers* op Amst. 39 a 40.

...W-ORLEANS, 22 Nov (per telegr.) *Katoen* zeer willig; de verkoo-
bestonden heden uit 13,000 b. van 10¼ a 10½ c. voor middling. —
flaauw.

...OBILE, 22 Nov. (per telegr.) *Katoen* prijshoudend; heden zijn 2000 b.
c. voor middling afgedaan.

...ILMINGTON, 15 Nov. *Terpentijnolie* bij voortduring stil, met ver-
van 36 a 38 c. — *Harst* 90 c.

...CHMOND, 19 Nov. *Tabak*: goede kwaliteit zeer schaarsch en tot
prijzen gezocht, terwijl ordinaire soorten flaauw zijn en moeijelijk
den man te brengen. Men noteert Lugs d. 2 a 4; ord. blad 3½ a
dito middel 6 a 7½, goed en fijn 8 a 11.

...AVANA, 18 Oct. *Suiker* zeer stil en tot zeer verlaagde prijzen aan-
...den, doch zonder verkoopers. De verzendingen hebben uitsluitend plaats
...rekening der eigenaars en worden geschat voor de laatste 14 dagen
20,845 k. van Havana en Matanzas. Voorraad in de beide havens
...0 k. tegen 80,000 in 1859. Men noteert N°. 12 op 9 r. — *Tabak*
Vuelta Abago is schaarsch en alleen tot verhoogde prijzen te koop.—
...koers op Londen 12¾ a 13¼ pCt.

Scheepstijdingen.

...raaid, 17 Aug.; op 29° W. L.: Cosmopoliet, Westenenk, Amst. n. Melb.-
...; op 4° N. Br. 19° W. L.: Tonia, Zeeman, Amst. n. Bat. — 10 Sept.; op
... Br. 5° W. L.: Broedertrouw, Rotgans, Amst. n. Bat. — 2 Oct.; op 31°
... 81° O. L.: Maria Johanna, Geerling, Mauritius n. de Zwanen-Rivier. —
...ct.; op 25° Z. Br. 29° W. L: Cornelia en Henriette, de Veer, Amst. n. Soe-
... — 27 Oct.; onder de Linie op 23° 25′ W. L.: Dolfijn, Gollards, Amst. n.
... — 29 Oct.; op 3° Z. Br. 20° W. L.: Christiaan Louis, den Exter v. d.
...qq., Bat. n. Amst.

...HIELDS, 5 Dec. Het schip Devon, kapt. Eskelly, van Dordrecht
...warts gedestineerd, heeft bij het naar binnenzeilen op de baar gestoo-
maar oogenschijnlijk weinig schade bekomen.

...OWESTOFT, 5 Dec. Het stoomschip Queen van Seville, met Fruit,
... Amsterdam. is alhier lek binnengeloopen en op het droogc gezet, na
het hoofd gestooten te hebben; de lading wordt gelost en het schip
nagezien worden.

BINNENGEKOMEN.

...EXEL, 8 Dec.; (de schepen gisteren per telegraaf gemeld).
...ELVOETSLUIS, 8 Dec.; Trekvogel, den Breems, Villanova. - Gironde,
St. Nazaira.
...RIELLE, 8 Dec.; Admiral Cator, S., Hartlepool.
...ROUWERSHAVEN, 8 Dec.; 5 Vrienden, Johan, Batavia n. Rott., vertr.
...ug. - 6 Gezusters, Rutgers, id. n. id., vertr. 16 Aug. -Delft, v. Geelkerken,
... n. Batavia.
...OLTENAU, 6 Dec.; Jacobus, Koning, Amst. n. Dantzig.
...ENDSBURG, 2 Dec.; Anna Tedora, Kuipers, Stralsund n. Antw.
...LSENEUR, 5 Dec.; Donna Johanna, Borst, Kopenh. n. Maroim.
...P DE EL VE, 7 Dec.; Maasstroom, S., Rott.
...ONDEN, 6 Dec. Provincie Drenthe, Beekman, Bilbao. - West, Star,
... - Geertina Harmina, Dijkstra, Gron.
...EAL, 6 Dec. Amicitia, Wijgers, Amst. n. Suriname.
...BERDEEN, 6 Dec.; Arthur, Dalgarno, Rott.
...EITH, 5 Dec.; Irene, Jodd, Harl.
...HIELDS, 5 Dec. Pulla, Ward, Nieuwe Diep. - Elisabeth Young, Ogilvie,
...dr. - 29th. May, Rolland, Brouwershaven. - Courier, Meuldijk, Zierik-
... - 6 Dec. Alma, Bowbyes, id. - 2 Gebroeders, de Boer, Harlingen.
...ARTLEPOOL, 4 Dec.; 6 Susters..., Borresen, Schiedam.
...ARSEILLE, 4 Dec.; Bérénice, S., Amst.
...IBRALTAR, 29 Nov.; Alberdina, Lodewijks, Cette n. Rott.
...ILBOA, 1 Dec.: Belen, Pedrera, Amst.
...APELS, 26 Nov.; Rotterdam, Klazen, Rott 30 dito n. Malaga vertrokken.
...Nov. Ville d'Equa, Cafiero, Amst. - Juffer Esse Mensinge, Bracht, id. -
...waart, Kars, id. - Amilcare, Paturzo, id.— 30 Nov. Voorwaarts, Doewes, id
...ONSTANTINOPEL, 24 Nov.; Broederliefde, v. Dale, Shields.
...ODESSA, 23 Nov.; Leonidas, Meijer, Shields.
...NEWYORK, 21 Nov. J. H. Adami, Bunge, Rio Janeiro.
...Bij St. HELENA, 24 Oct.; Mauritius, Holst, Canton n. Londen.

UITGEZEILD.

...TEXEL, 8 Dec.: Provincie Overijssel, Gruppelaar, Dundee. - Aut, Thomp-
... Hartlepool, (benevens de schepen per telegraaf gemeld).
...VLIE, 7 Dec.; Elsina, Mulder, Kopenhagen. - Alert, Nielsen, Osterrisöer. -
...sterdam, S., Hamburg. - Maria, Nagel, id.
...HELVOETSLUIS, 8 Dec.; Ann en Elizabeth, Thomas, Londen. - Stads-
...Heidt, Hansen, Newcastle. - Eagle, Garwood, Ipswich. - Reinhold, Mul-
... Amsterdam.
...BRIELLE, 8 Dec.; Cologne, S., Londen. - Aurora, S., id. - Emma, Clips-
... Newcastle. - Antonius, Gönningen, id.; - Killarney, S., Goole.
...MAASSLUIS, 7 Dec.; de Burger, Bartelse, Newcastle.
...HAMBURG, 7 Dec.; Monnickendam, Eernstman, Montevideo.
...STOCKHOLM, 28 Nov.; zeilkl.: Josina Henriette, v. d. Gouwe, Noordzee
... Norrköping. - Jantina Ikina, Lever, id., via Norl.
...NEW-CASTLE, 5 Dec.; zeilklaar: Renske, Nepperus, Amst. - Ceres, Hui-
...ga, N.-Diep. - Jacoba, Schultz, Rott.
...PARANAGUA, 20 Oct.; Zeilkl.: Sliedrecht, van Wijngaarden van Rees,
...Buenos-Ayres.

Rivierberigten.

IN LADING LIGGENDE SCHEPEN:

P. Eidam, Niederr. N. 2, n. Dusseld. en Duisb. - T. H. Wemmer, Cöln N°. 7,
... Ludwig, ... en Keulen. - A. Grenshauser, Boreas, n. Manheim. - F. W.
...euwsen, Emma n. Dusseldorp. - T. Schleiss, Frankfort N°. 23, n: Frankfort
... Biebrich. - J Andres, Mainz N°. 2, n. Mainz.

...ARNHEM, 8 Dec. Rijnhoogte 2 el 3 d., gev. 2 d.
...KEULEN, 8 Dec. Rijnhoogte 9 vt. 6 d. Keulsch, (9 vt. 5 d. Rijnl.)

Carga-Lijsten.

AMSTERDAM.

...KONINGSBERGEN, Anna Paulowna, S.: 1753 schep. Graauwe Erwten,
...06 sch. Witte Erwten, L. Hoyack en C°.; 307 sch. Groene Erwten, J. van
...almael en C°.; 3740 sch. Graauwe Erwten, 1779 sch. Groene Erwten. 32 sch.
...Capucijners, 8725 sch. Tarwe, Order.

ROTTERDAM.

...BERGEN, de Vlinder, Lambach: 1614 w. stokvisch, 216 ton Traan, P.
...an Rossem en Zoon.

EFFECTEN-SOCIETEIT VAN 3 TOT 4½ URE.

AMSTERDAM, Zondag 9 December.

Holl. 4 pCt. 98.
Spaansche Coup.-Bewijzen 6⅛.
Portug. 1856/59 3 pCt. 44¾.
Metall. 5 pCts. 44⅛, $\frac{3}{16}$, ⅛.
Dito Nation. 51$\frac{1}{16}$, ⅛.
In Oostenrijksche fondsen was heden eenige affaire. Tot de vorige
koersen was de omzet van weinig beteekenis.

ADVERTENTIEN.

Bevallen van TWEELING ZONEN, G. HAVERKAMP BOSMAN·
UTRECHT, 7 December 1860. (20803)

WELK GEWIGT KAN NEDERLAND TEGENWOORDIG IN DE SCHAAL LEGGEN?

Eene vraag des tijds, inzonderheid met het oog op eene eventuele aansluiting aan Belgie beantwoord.

Je sais que dans le système actuel de la politique Européenne il faut être puissant avant tout pour avoir voix au chapitre, et que tout ce qui est petit et faible n'est là que pour recevoir l'impulsion des grandes cours. C'est, à mon avis, une position fort humiliante, non seulement pour le souverain, mais aussi pour les sujets...... Je sais que sur ce point il y a des personnes qui sont sous le charme d'illusions peu raisonnables, et qui, comme la grenouille de la fable, croient pouvoir se faire aussi grosses que le boeuf; mais quand on n'éprouve point ces illusions, il ne reste que le sentiment de l'humiliation qui est odieux. SIRTEMA DE GROVESTINS.

Hebben wij onlangs in ons opstel: *Eene Slangenpolitiek, enz.*, trachten aan te toonen, dat een verbond met Belgie, om der gevolgen wille, hoogst bedenkelijk, ja allernoodlottigst voor ons nationaal bestaan zou zijn, wij gelooven, dat het ook niet geheel en al overbodig of onnuttig zal wezen, om, na onze beschouwingen over de directe en indirecte gevolgen van zulk een verbond, de mindere of meerdere wenschelijkheid onzer aansluiting aan Belgie nog uit een ander oogpunt te beschouwen, uit het oogpunt namelijk van den *wezenlijken* toestand, waarin onze strijdkrachten ter zee en te land zich tegenwoordig bevinden.

Van daar de vraag, die wij aan het hoofd van dit opstel plaatsten, te weten: *Welk gewigt kan Nederland tegenwoordig in de schaal leggen?*

De beantwoording dezer vraag strekt tevens tot nadere aanvulling en bevestiging van hetgeen wij den vorigen keer in het voorbijgaan aangestipt hebben met betrekking tot de fijn berekende vleitaal, door onze voormalige Zuid-Nederlandsche broederen onder tal van andere kunstgrepen, ons ten beste gegeven; eene vleitaal, die ons om ligt te bevroeden redenen poogt diets te maken, dat ons land nog altijd in de categorie van de „magtigste staten" van Europa behoort gerangschikt te worden. Zonder nu in onvruchtbare uitweidingen te treden ten aanzien van de treurige waarheid, dat het niet genoeg in acht nemen van de *reële* krachten van onzen staat ons tot dusver maar al te wrange vruchten opgeleverd heeft, getuige vooral de verbazend groote schuldenlast, *pro rato* de grootste van alle natien der wereld, Engeland zelfs medegerekend, die onze veerkracht natuurlijkerwijze verlamd heeft, en ons van zelven de neutraliteit in den strengsten zin des woords als eene gebiedende noodzakelijkheid, ja als eene hoofdvoorwaarde van ons volksbestaan voorschrijft, zonder nu in zulke onvruchtbare uitweidingen te treden of ons met even onvruchtbare beschouwingen in te laten, nopens hetgeen men gedurende de laatste dertig jaren tot delging onzer staatsschuld, alleen op het budget van oorlog zou hebben *kunnen* besparen, vermeenen wij bovenstaande vraag niet beter te kunnen beantwoorden, dan door hoofdzakelijk en in de eerste de plaats de aandacht bij den tegenwoordigen *wezenlijken* toestand van onze vloot en ons leger te bepalen, te meer daar wij zoo doende, wat ons hoogst welkom is, eene gereede aanleiding zullen vinden, om, waar het te pas komt, een en ander betrekkelijk onze militaire aangelegenheden in het midden te brengen.

Wat nu onze vloot betreft, weet een ieder, die er slechts oppervlakkige kennis van draagt, dat het daarmede in vergelijking, ik zal niet zeggen met het roemrijk tijdvak van onzen eenigen de Ruyter, maar zelfs met het laatste gedeelte der vorige en het begin dezer eeuw, om de zachtste uitdrukking te bezigen, *allertreurigst* gesteld is. Had b. v. een de Winter nog 15 linieschepen en 11 fregatten onder zijn commando, nu hebben wij met veel moeite en inspanning een escader (!!) van 2 a 3 fregatten in zee kunnen brengen; 2 a 3 fregatten om de eer onzer natie als zeemogendheid op te houden en onze handelsmarine te beschermen, terwijl andere kleine zeemogendheden b. v. Spanje (1), Zweden en Denemarken, ja zelfs eene landmogendheid als Oostenrijk, nog altijd één of meerdere linieschepen in werkelijke dienst heeft.

Nu zou men waarlijk krankzinnig moeten zijn, om de begeerte te uiten, dat onze marine langzamerhand op de ontzagwekkende hoogte der Engelsche, Fransche en Russische zeemagt gebragt wierd, maar dit is voorwaar een allezins *redelijke* en *uitvoerbare* wensch, dat onze vloot, wat groote schepen betreft, gaandeweg ten minste op die sterkte gebragt worde, dat zij die van elke andere kleine zeemogendheid zoo niet overtreffe, dan toch evenare. *Redelijk* noemen wij dien wensch, niet alleen van wege den rang dien wij, vóoral als bezitters van zulke rijke overzeesche kolonien nog immer onder de *kleine* staten van Europa bekleeden, maar ook om de geruststelling, die eene dusdanige versterking onzer maritime krachten ons verschaffen zal, de geruststelling dat wij, al zijn wij dan ook in de verste verte niet meer tegen de *groote* zeemogendheden opgewassen, in allen gevallen voor de *kleine* niet behoeven onder te doen.

Als *uitvoerbaar* durven wij in de tweede plaats onzen wensch karakteriseren, om dat niets ons belet, ja wat meer zegt de aard van onzen staat medebrengt, om (wel te verstaan als men *par force* 20 a 22 millioen voor de defensie van ons land wil uitgeven)! de sommen, die nu voor het respective onderhoud van leger en vloot benoodigd zijn, slechts met elkander te verwisselen, zoodat hetgeen *nu* voor het leger uitgegeven wordt *voortaan* aan de vloot, en omgekeerd, wat *nu* de vloot vereischt, *voortaan* aan het leger ten koste gelegd worde.

Langs dezen weg kan men in een betrekkelijk kort tijdsverloop en zonder nieuwe lasten op de schouders der reeds zoo zwaar belaste natie te leggen, in het bezit komen van eene zeemagt, welke geacht mag worden aan de werkelijke behoefte van een land als het onze eenigermate te beantwoorden. Men bedenke het wel, zoolang wij niet in staat zijn, om b. v. een escader van minstens 2 stoom-linieschepen en 4 zware stoomfregatten (2) in werkelijke dienst te brengen, en onze koloniale zeemagt ook met een dergelijk smaldeel te versterken, zoolang zijn wij in den letterlijken zin des noods *weerloos* en blijft hetgeen van Grovestins hieromtrent reeds geruimen tijd geleden zoo juist opgemerkt heeft, nog altijd van kracht, dit namelijk: *„Si tant est que nos colonies rapportent un bénéfice réel à la mère-patrie, toujours est-il que nous ne les possédons qu'à titre précaire et sous le bon plaisir de l'Angleterre, qui nous en dépossédera quand bon lui semblera."*

Naar men ziet, verwachten wij voor ons, alleen van eene *aanzienlijke* versterking onzer vloot eenig heil voor ons vaderland, en aanzienlijk *kan* de versterking wezen, daar van den anderen kant de aard van ons land, gelijk wij straks reeds deden opmerken, eene aanzienlijke *vermindering* van ons leger in allen opzigte gedoogt.

Beschouwen wij toch ons leger, zoo als het thans ingerigt is, met zijne 8 reg. linietroepen en 1 reg. grenadiers en jagers, zijne 5 reg. dragonders en 5 reg. artillerie, enz., enz., met zijn grooten en generalen staf, zijn tien- à twaalftal opper-officieren, enz., enz., ter gezamelijke sterkte van 20- à 30,000 man, dan vraagt men zich zelven onwillekeurig af, *waartoe* eene betrekkelijk zoo aanzienlijke legermagt en zulk eene even omslagtige al kostbare organisatie dienstig is.

Of zou welligt ons leger eene andere, meer omvattende bestemming hebben, dan om 1°. voor de handhaving der inwendige rust te zorgen, en 2°. eene kern te vormen, om welke zich in de ure van grooten nood de schutterij zich als één eenig man zou kunnen scharen?

Wij twijfelen er geen oogenblik aan of allen die èn onze geographische ligging èn onze politieke verhouding tegenover de andere natien, gepaard èn aan onze nationale schuld èn aan het cijfer onzer bevolking, in aanmerking nemen, dit ontkennend zullen beantwoorden.

Welnu, indien dit vast staat, en ons leger alzoo naar zijne bestemming gansch iets anders is, dan hetgeen in staten van den eersten rang onder „leger" verstaan wordt, dan rijst ook van zelve de andere vraag op: waarom zou een leger op verkleinde schaal (wij zullen de organisatie om zekere redenen onaangeroerd laten) niet even doelmatig zijn? Zou b. v. een leger, dat in dezer voege zamengesteld was: infanterie: 3 reg. linietroepen, 1 reg. gren. a 3 bat.; 2 op zich zelven staande bat. jagers (de vereeniging van grenadiers en jagers tot een regement is toch alles behalve doelmatig), cavalerie: 1 reg. huzaren en 2 reg. *zware* dragonders (geen zoogenaamde *chevauxlégers*, zoo als wij thans in dienst hebben); artillerie: 4 bat. vesting artill. (de rijdende- en veld-artill. zou des noods om de daaraan verknochte historische herinneringen op denzelfden voet kunnen blijven, natuurlijk behoudens de wijziging in de stukken volgens de eischen der hedendaagsche krijgswetenschap; ook de overige onderdeelen der armee konden blijven, zoo als ze op dit oogenblik zijn); zou nu zulk een leger, alhoewel tot ongeveer de helft van het thans in dienst zijnde gereduceerd, vooral als het uit krachtvolle en geoefende soldaten bestond, niet verreweg te verkiezen zijn boven een leger van de dubbele ja drievoudige sterkte, dat grootendeels uit *lustelooze* en *ongeoefende* recruten zamengesteld is; te meer als er uit deze *onschadelijke* vermindering nog dit gewigtig voordeel te trekken ware, dat de vloot tot de door ons voorgestelde zoo onmisbare hoogte zou kunnen meer zullen kunnen uitvoeren met 10 a 15,000 soldaten, die dezen naam in de daad en in waarheid mogen dragen, dan met 30 a 40,000 manschappen, die ter naauwernood de eerste exercitien magtig zijn.

Het is waar, uit eene dusdanige inkrimping van ons leger zou van zelve voortvloeijen, dat verscheidenevestingen zouden moeten opgeheven worden, iets wat waarlijk voor de verdediging van onzen geboortegrond zulk een groot nadeel niet zou opleveren, aangezien het toch met den besten wil onmogelijk zou zijn, om in de ure des gevaars van onze beschikbare troepen zoo vele manschappen af te zonderen, als vereischt worden, om elke vesting in een behoorlijken staat van tegenweer te brengen. Heeft bovendien de tegenwoordige minister van oorlog dezer dagen niet zelfs gezegd, dat de stategische waarde, b. v. van de vestingen Maastricht en Venlo eerst dan verzekerd is, als wij in het bezit van goede bondgenooten zijn? Welnu, als het practisch nut van de meeste onzer versterkte plaatsen van dergelijke onzekere en wisselvallige kansen afhankelijk is, dan gelooven wij, dat men des te eerder over alle denkbeeldig bezwaar zal heenstappen, en er des te minder tegen op zal zien, om in het waarachtig belang van ons dierbaar vaderland eenige even kostbare alc overtollige vestingen ten offer te brengen.

Laat ons het nooit vergeten, dat vooral in een land als het onze de beste vestingen de levende vestingen zijn, m. a. w. de burgers, die, zaâm verbonden tot eene schutterij, welke ontzagwekkende sterkte aan doelmatige organisatie paart en niet alleen practische kennis bezit, maar ook van de beste en verst dragende wapenen voorzien is, ten allen tijde klaar staan, om ter verdediging van haardsteden en altaren te wapen te snellen en voorzeker krachtiger dam tegen den vijand zullen kunnen opwerpen, dan de hechtste vestingen ooit vermogen.

En hoewel nu onze schutterij, gelijk overbekend is, in dit vierledig opzigt nog veel, zeer veel te wenschen overlaat, houden wij het er niettemin voor, dat het gemakkelijker zal vallen, om haar aan hare gewigtige bestemming te doen beantwoorden, dan om ons leger tot die bruikbaarheid en degelijkheid op te voeren, die op dit oogenblik nog alles behalve zijne kenmerkende eigenschappen zijn.

Letten wij toch op de bestanddeelen waaruit ons leger zamengesteld is, dan bevinden wij, dat het voor het grootste gedeelte uit recruten of miliciens bestaat, die, òf tot de categorie der onhandelbaarste boeren-prengels behooren, òf behoudens enkele weinige uitzonderingen, uit de laagste klasse der maatschappij genomen zijn. En waar is dit nu hoofdzakelijk aan toe te schrijven, m. a. w. welke is de voornaamste reden, dat wij in ons land zoo weinig „fatsoenlijken" onder de soldaten aantreffen? Dat de conscriptie of gedwongen dienstpligtigheid in ons land bestaat.

Deze onze bewering zal gewis menigeen vreemd, ja als een paradox in de ooren klinken: heeft immers Napoleon I, hij, de insteller der conscriptie, heeft hij niet juist daarom deze nieuwe instelling in het leven geroepen, opdat het leger voortaan *niet* meer uit *„mercenaires, de la lie de la nation"* zou bestaan, om eene uitdrukking te bezigen, waarvan de tegenwoordige Keizer van Frankrijk zich o. a. in zijne *Idées* bedient, ten einde deze tyrannieke wet van zijn oom niet alleen te vergoêlijken, maar er zelfs, als iets hoogst verdienstelijks, eene warme lofrede op te houden? Schijnt zelfs een Robert von Mohl dezer meening ook niet eenigzins toegedaan te zijn, als hij daar in zijne *Encyklopädie der Staatswissenschaften* op bladz. 690 schrijft: *„Die Angeworbenen gehören zum grossen Theile wenigstens, zum Abschaume der Bevölkerung"*, al voegt de uitstekende schrijver er deze verklaring ook bij: *„Die Anwerbung einzelner Freiwilliger aus dem Volke selbst is jedenfalls eine Schonung der zu anderen Beschäftigungen geneigten Bürger; und dass aus solchen Freiwilligern sehr tüchtige Truppen gebildet werden können, zeigt die Geschichte ebenfalls."*

De zoo even door ons geuite bewering moge echter nog zeer de verbazing opwekken, weinige woorden zullen nogtans, naar wij ons vleijen, voldoende zijn, om haar nader toe te lichten en te regtvaardigen.

In een land als b. v. Frankrijk, waar de bewoners niet alleen datgeen bezitten wat de Franschen zelven zoo teregt het *génie militaire* noemen; maar bovendien de militaire keten zoo zwaar mogelijk verguld is, waar het, met andere woorden, nog altijd en immer waarheid blijft: *Tout soldat peut devenir officier, colonel, général, marechal* (3), en dus elken recruut de maarschalkstaf in het verschiet als zijn doelwit in de oogen schittert; daar nu is het allezins mogelijk dat het leger ondanks de conscriptie uit de krachtigste elementen zamengesteld is, wat meer zegt, daar wordt, juist door de conscriptie, het leger *„le palladium de l'indépendance, parceque, mettant la nation dans l'armée et l'armée dans la nation, elle fournit à la défense des ressources inépuisables"* (4).

Maar in een land als het onze, waar in het geheel geen *génie militaire* heerscht, wat trouwens èn uit ons waterachtig land èn uit de ondergeschikte plaats, die wij thans in het Europeesch staten-gezin innemen wel eenigzins af te leiden is, waar bovendien de kansen op avancement zoo luttel zijn en het leger op verre na niet *citoyenne* (5) geworden is, dáár gaat men er in den regel niet ligt toe over om dienst te nemen, en wel om de eenvoudige reden, gelijk wij zoo even reeds gezegd hebben, dat onze armee voor het grootste gedeelte uit boerenjongens en allerlei zamenraapsel uit de laagste standen bestaat.

Of is het geen feit, dat elke burgerjongen, wiens financiele omstandigheden het slechts eenigermate toelaten, zich door nommerverwisseling van de militie ontslaat; worden niet alle middelen aangewend, iedere gunstige gelegenheid gretig te baat genomen, om zich de dienstpligtigheid van den hals te schuiven?

En geen wonder, dat het daarmede aldus gesteld is. Daargelaten toch hetgeen wij zoo even, en gewis niet bezijden de waarheid, over de weinige ingenomenheid met den militairen stand aangevoerd hebben, hoe weinig wordt er niet werk gemaakt om het onzen soldaat aangenaam te maken, en de krijgsdienst iets aantrekkelijks bij te zetten; wat laten de meeste kazernen, enz. enz. niet zeer veel te wenschen over, en dan eindelijk, hoe slecht wordt er niet voor onzen invaliden soldaat gezorgd!

Zoo er ooit of ergens, om bij dit laatste punt nog een oogenblik stil te staan, zoo er ooit of ergens op eene schreeuwende anomalie te wijzen is, dan is het voorwaar deze: Eene subsidie van *f* 5000, zegge vijf duizend gulden op een budget van circa twee en twintig millioen! Wel behoeft men den ouden of gebrekkigen krijgsman niet met vorstelijke lakkeijen te laten bedienen, gelijk dit onder Napoleon den Eerste het geval was, maar schande laadt elk land zich op den hals, dat zijne invaliden laat bedelen en gebrek lijden!

Dit staat dienvolgens bij ons vast, dat, zoo lang van den eenen kant al deze verbeteringen, waarop wij zoo even gezinspeeld hebben, niet aangebragt zijn, en van de andere zijde de conscriptie blijft bestaan, ons leger, wij herhalen het nogmaals, niet ligt tot de gewenschte bruikbaarheid en degelijkheid zal kunnen opgevoerd worden, te meer daar het aan geene tegenspraak onderhevig is, dat iemand wel verre van in 6 of 12 maanden tijds een *tuchtiger* soldaat te zijn, als infanterist 3 a 4 jaar en als cavalerist 4 a 5 jaar noodig heeft, alvorens hij gezegd kan worden een bruikbaar en degelijk krijgsman te wezen.

Maar aangenomen nu eens, dat onze beschouwingen over de nadeelige uitwerking der conscriptie overdreven ja zelfs valsch zijn, toch willen wij, wat de conscriptie zelve betreft, al is het hier de plaats niet over dit punt breedvoerig uit te weiden, met een enkel woord doen opmerken, dat er nog eene gansch andere, krachtiger rede voor hare afschaffing pleit: de gelijkheid en regtvaardigheid namelijk.

Of is het geene groote inconsequentie om de afschaffing van de slavernij der *zwarten* voor te staan en daadwerkelijk door te zetten, terwijl datgeen wat zelfs een Fransch publicist niet schroomt als *esclavage militaire* te brandmerken, strengelijk gehandhaafd blijft? (6)

Voorwaar, als een Franschman in zijn land zoo over de conscriptie durft spreken, in zijn land waar immers die zelfde conscriptie den eerzuchtigen oppergebieder zoo zeer te stade komt, waar zij hem de handen vrijlaat om willekeurig de burgers van den staat als ten slagtbank te leiden, wat of wie zou dan den Hollander weerhouden om insgelijks zijne stem *tegen* de conscriptie te verheffen?

Ik weet wel, dat er gewoonlijk beweerd wordt, en ook zelfs Frankrijk's tegenwoordige Keizer in zijne reeds meermalen door ons aangehaalde *Idées* de schoonklinkende verklaring uitspreekt, dat de conscriptie op het beginsel van gelijkheid berust: *„La conscription,"* dus lezen wij op bl. 58, *la conscription fut une des plus grandes institutions du siècle. Non seulement elle consacrait le principe d'égalité,"* maar eilieve, wat blijft er, en dit is het juist wat het zoo hoog opgevijzelde beginsel van *gelijkheid* ten eenen male in duigen werpt, wat blijft er van die gelijkheid over, wanneer de meer gegoede burger zich door middel van geld van de dienst *mag* vrijkoopen, en zich zoodoende van al die rampzalige morele en physieke gevolgen *kan* vrijwaren, welke daaruit maar al te vaak voortvloeijen?

Hoe veel er nog over de conscriptie en hetgeen daarmede in zoo naauw verband staat, zou te zeggen zijn, mogen wij echter dit onderwerp niet verder uitpluizen, omdat wij anders het hoofddoel van ons opstel al te lang uit het oog zouden moeten verliezen. Welligt komen wij er eene volgende gelegenheid nog eens op terug.

Resumeren wij nu, hetgeen wij in de vorige regelen zoo uitvoerig als slechts ons bestek gedoogde, uiteen gezet hebben, ons betoog komt alsdan nagenoeg hierop neder: hoogst onbeduidend, ja ontoereikend voor de eerste behoeften van ons land en deszelfs onschatbare kolonien is de tegenwoordige gesteldheid onzer vloot, terwijl in de tweede plaats ons leger wel groot genoeg is, (zelfs al te groot, naar wij beweerd hebben), maar overigens alle eigenschappen mist, om er met vrucht partij van te kunnen trekken en waarom een land als het onze toch wel voornamelijk zoo niet alleen zulk een kostbaar leger op de been zal houden.

En brengen wij vervolgens dezen *werkelijken* toestand onzer *effective* strijdkrachten ter zee en te land op een eventueel verbond met Belgie over,

(1) Zoo is de Spaansche vloot, volgens de jongste opgave, reeds op deze sterkte gebragt: 3 linieschepen, 16 fregatten, 10 korvetten, 10 brigantijnen, 34 adviesjagten en andere kleine schepen, en 23 stoomschepen met 1260 stukken en 20,000 koppen.

(2) Inzonderheid verdienen in aanmerking te komen de zoogenaamde gepantserde fregatten, gelijk b. v. het Fransche fregat la Gloire, dat, met zijne stalen platen van 12 duim dikte, tegen de zwaarste projectielen bestand is, en bovendien eene kunstig vervaardigde stalen entermachine aan boord heeft. Ook de Amerikaansche regering heeft in den loop van het vorige jaar in het bijzonder hare aandacht op deze soort van fregatten gevestigd, terwijl de Engelsche admiraliteit dezer dagen bevel gegeven heeft om onmiddellijk de kiel van eenige dergelijke schepen te leggen. Men mag dan ook veilig aannemen, dat dezelve zeer doelmatig en proefhoudend zijn, daar het Fransche gouvernement anders waarlijk niet zou voortgaan, om zich van zulke oorlogsbodems te voorzien. Zoo is, naar men weet, het nieuwe fregat Normandie in denzelfden trant als de Gloire gebouwd.

(3) *Idées Napoleoniennes* bl. 73.
(4) *Id.* bl. 58.
(5) *Id.* bl. 94.
(6) *Emile de Girardin, in zyne brochure* l'Empereur Nap. III et l'Europe Bl. 50.

tegen Frankrijk zien, eer gewenscht dan onaannemelijk zou voorkomen, dan komt men van zelf tot de gevolgtrekking, dat er in zulk een verbond (daargelaten de directe en indirecte nadeelige gevolgen, die wij in ons vorig opstel te berde gebragt hebben) geen heil voor ons zou opgesloten liggen, dat het integendeel op onze eigene schade en schande zou uitloopen.

Heeft Frankrijk booze bedoelingen met Belgie, onzinnig en belagchelijk ware van onzen kant de onderstelling, dat wij, als het eens tot eene uitbarsting mogt komen, door ons gewigt in de schaal te leggen, den evenaar ten gunste van Belgie zouden kunnen doen overslaan.

Wij zullen hier geen parallel tusschen het Belgische leger en het onze trekken, maar vragen eenvoudig wat zouden wij, zelfs met elkander vereenigd, tegen Frankrijks legerscharen, die in zoo kort een tijdsbestek twee maal in eene practische leerschool geweest zijn en ten overvloede door de uitstekendste maarschalken en officieren aangevoerd worden, wat zouden soldaten, die letterlijk het oorlogvoeren verleerd zijn, tegen de even dappere als geoefende troepen van Frankrijk vermogen?

Heeft niet het jaar 1854 het schouwpel opgeleverd, dat zelfs het magtige Russische rijk bij vernieuwing voor de Fransche adelaars moest bukken? Het onneembaar geachte Sebastopol, niettegenstaande het door een legercorps verdedigd werd, zoo groot als wij met al onze manschappen te zamen niet op de been zouden kunnen brengen, is die vesting der vestingen eindelijk ook niet voor het Fransch kanon bezweken? En zijn onze dagen, onze dagen van beschaving en verlichting, er niet getuigen van, hoe onder de luide jubelkreten van schier gansch Europa, het volkenregt, die heilige steunpilaar vooral voor kleine en zwakke staten! openlijk geschonden en het regt van den sterkste al vermeteler en vermeteler gehuldigd wordt, al driester en driester op den voorgrond treedt!

Geen kleine staat steune dan voortaan meer op zijn goed regt of achte zijn bestaan verzekerd door de zedelijke kracht van tractaten en met het eerwaardig stof des tijds overdekte documenten. Wie zijn bestaan wil rekken te midden van al die magtige potentaten van Europa, die al wat klein en zwak is nog niet „ingeslokt" hebben, enkel en alleen omdat zij het met elkander over de verdeeling maar niet eens kunnen worden, die vermijde alles wat den grootere en sterkere zelfs in de verte kan aanstoot geven en wijke in geenerlei opzigt van eene strenge onzijdigheid af.

En moge dit van alle staten voor den tweeden en derden rang in ons werelddeel gelden, bovenal is deze onze wenk voor ons eigen vaderland behartigenswaardig; voor ons vaderland, waarop, het kan niet genoeg herhaald worden, niet alleen eene openbare schuld van meer dan duizend millioen met al hare verpletterende zwaarte drukt; (7) maar dat bovendien, laat ons het evenmin verbloemen, wat zijne *werkelijke* strijdkrachten ter zee en te land aangaat, zoo goed als weerloos is.

Wij ontveinzen ons niet, dat het hard valt, zulk eene bekentenis te moeten afleggen, het ligt toch in den aard van den mensch om zich zoo gereedelijk aan allerlei illusien over te geven; maar wat baat het of men zich, even als de kikvorsch in de fabel waar ons motto op wijst, zich zelven opdringt groot te zijn, als men klein, bitter klein is. Wat beteekenen al die gezwollen declamatien, al die fraai luidende woorden over onze waardigheid en zelfstandigheid tegenover de naakteplat prozaïsche werkelijkheid?

Zoo misleide men zich dan in Nederland niet nopens het gewigt, dat wij tegenwoordig in de schaal kunnen leggen, en, wel verre van dus tot martregelen over te gaan, die onze neutraliteit in gevaar zouden kunnen brengen, beijvere men zich des te meer om al die hervormingen en wijzigingen in ons militaire wezen aan te brengen, waaraan ons land nog zoo zeer behoefte heeft.

Met vrijmoedigheid en onbewimpeld hebben wij ons gevoelen over een en ander uitgesproken, juist omdat wij ons vaderland waarachtig lief hebben en, wars van den onzaligen revolutie-geest, die thans vinniger dan ooit in de ingewanden onzer maatschappij wroet, het monarchiaal beginsel op hoogen prijs stellen en van ganscher harte toegedaan zijn; wij hebben volgens onze innigste overtuiging gesproken, God geve, niet te vergeefs!

'S HAGE, 29/10. 60. *δ ογαρίς.*

(7) Terwijl wij het in de gegeven omstandigheden niet ondoelmatig achten gedurig op het enorme cijfer onzer staatsschuld terug te komen, denken wij er onwillekeurig aan, dat men reeds sedert lang van andere zijden met betrekking tot de Oostenrijksche staatsschuld op hetzelfde aanbeeld geslagen heeft. Zoo maakte Emile de Girardin in zijne reeds door ons aangehaalde brochure op blz. 49 er ter loops gewag van: *l'Autriche est ecrasée sous le poids de sa dette, etc.;* zoo zijn, naar overbekend is de Fransche en Pruisische, maar vooral de Engelsche bladen dezer dagen ijverig in de weer om te betoogen, dat het Oostenrijk, juist wegens zijne verbazende schuld, onmogelijk is in de Italiaansche aangelegenheden te interveniëren. Volgens ons gevoelen maakt men zich echter ten deze aan niet geringe overdrijving schuldig, men oordeele slechts: Oostenrijk heeft op eene bevolking van 37,000,000 zielen, die waarlijk niet tot de armste behoort, ruim 3000 millioen schuld; Frankrijk, hoewel geringer van bevolking, ruim 1000 millioen meer, en Engeland, dat alweder veel geringer van bevolking is, ruim 7000 millioen meer! Maar zegt men, indien Oostenrijk zich op nieuw in oorlog wikkelt, dan moeten de belastingen weder verhoogd worden, en die zijn reeds zoo hoog, dat den hartvochtigen ontvanger vaak de tranen in de oogen komen, als hij ze moet innen!! En de Oostenrijkers betalen door elkander maar *f* 10 per hoofd, wat in de meeste andere staten wel meer maar niet minder is; zoo betalen wij Hollanders schier het dubbele, naar men weet.

Wij voor ons houden het er dan ook voor, dat het spoedig, helaas al te spoedig zal blijken, dat al degenen, die zich hebben trachten diets te maken, dat Oostenrijk om den wille zijner staatsschuld zijne passive houding niet zal laten varen, buiten den waard gerekend hebben.

MENGELINGEN.

HET EILAND MADERA.

Madera, dat reeds zoo menigwerf een toevlugtsoord is geweest voor vele kranken, wie het in de eerste plaats niet aan geld ontbreekt, waar de jeugdige Keizerin van Oostenrijk zich thans bevindt, om herstel te zoeken van eene zeer gevaarlijke ziekte, werd reeds ten jare 1419 door de Portugezen gekoloniseerd. Het was destijds in zijne gansche uitgestrektheid bedekt met altijd groene wouden; ten gevolge hiervan werd er de benaming van houteiland d. i. Isola de Legname of Madeira aan gegeven.

Het vroeger met wouden bedekte eiland is thans bijna van geboomte ontbloot; slechts hier en daar ontwaart men nog een enkel overblijfsel, gespaard door den woudbrand, welke 7 jaren lang heeft voortgeduurd, die zoodra hij was uitgedoofd weder op nieuw werd ontstoken, ten einde het eiland voor andere cultuur geschikt te maken. Thans is het een uitgestrekte tuin, waarin alle tropische en Europesche vruchten van de fijnste soorten worden geteeld, als dadels, perziken, abrikozen, ananassen, suikerriet en koffijboomen, druiven van uitstekende hoedanigheid en hetgeen verder tot het heerlijkste ooft mag gerekend worden. De wijnstok werd in 1421 uit Kreta derwaarts gebragt; hij levert thans gemiddeld genomen jaarlijks 60,000 aam wijn op, ja somtijds stijgt de oogst tot ruim 100,000 aam. De helft van den gewonen voorraad wordt uitgevoerd, de fijnste soort onder de benaming van Malvesy en Madera-Dry. Al de invoerproducten worden bijna uitsluitend met wijn betaald en de invoer is zeer aanzienlijk, dewijl schier alle benoodigdheden des levens van elders moeten aangevoerd worden, waartoe onder anderen al het graan behoort.

Het klimaat des eilands is zeer gestadig en buitengewoon gezond, behalve op die dagen, waarop zich de sirocco uit het oosten doet gevoelen of de harmattum uit het noordoosten waait. Voor het overige gedeelte van het jaar ademt men er eene geurige lucht in, welker hitte door de aangenaamste lentekoeltjes wordt getemperd. Het eiland is doorsneden door eene menigte rivieren, welke des winters herhaaldelijk buiten hare oevers treden, ten gevolge van de zware regens, die gedurende dit saizoen vallen. Des zomers daarentegen regent het nimmer, maar de dauw is er dan zeer sterk, waardoor kruiden en planten op voldoende wijze worden gedrenkt.

Het gansche eiland is omzoomd door steile, dorre rotswanden, welke eene menigte havens en landingsplaatsen vormen. Op het eiland zelf wisselen romantisch woeste bergvlakten af met diepe, op kloven gelijkende rotsdalen, welke den beschouwer de zonderlingste en schilderachtigste natuurtooneelen doen ontwaren, en den diepsten indruk op zijn gemoed teweeg brengen, want onbegrensde natuurkrachten alleen kunnen die onwentelingen en omkeeringen van de aardkorst hebben doen plaats grijpen, waarvan men hier met verbazing allerwege de sporen voor oogen heeft.

De hoogste bergspits van Madera is de Pico Ruivo; naar de waarnemingen van Ungewitter is zijne hoogte 5788 en naar die van Ritter 5916 voet; deze Pick is een uitgedoofde vulkaan. Van tijd tot tijd bespeurt men hier nog aardbevingen.

De hoofdstad van het eiland, de stad Funchal, is gesticht op de zuidspits van het eiland. Zij heeft 2000 huizen en ruim 25,000 inwoners, eene bisschoppelijke cathedraal, drie nonnenkloosters, drie Engelsche en verscheidene andere kerken. Rondom de stad verheffen zich zacht glooijende bergen met de fraaiste villa's en buitenplaatsen als het ware bedekt. De stad zelve rijst amphitheatersgewijze op uit de baai, die den toegang tot de haven van Funchal van de zeezijde verleent. De reede wordt door verscheidene sterke batterijen gedekt, welke haar volkomen bestrijken.

Het eiland Madera ligt op 150 mijlen ten zuidwesten van Lissabon en op ruim 80 mijlen westwaarts van Afrika, tot welk werelddeel het wordt geacht te behooren. Met Porto Santo, een eiland dat 7½ mijlen ten noordoosten er van gelegen is, en eenige andere kleinere, onbewoonde eilanden, uitmakende de groep der noordelijke Canarische eilanden, vormt Madera eene bezitting der Portugesche kroon; deze groep heeft eene uitgebreidheid van ruim 16 vierkante geographische mijlen. De bevolking wordt op 107,000 zielen geschat. Sedert eenige jaren zijn aldaar zeer vele Engelschen gevestigd, wier aantal gedurende sommige maanden van het jaar in den regel tot verscheidene honderden klimt.

Het meerendeel der bevolking belijdt de Prot. godsdienst; de mulatten en negers daarentegen zijn Katholiek. In het algemeen worden de inboorring en wordt voor een groot gedeelte, benevens de paarden en schapen uit Europa aangevoerd. Varkens, geiten en konijnen worden er in groot aantal gevonden. Wat aangaat de bebouwing des lands, deze is nog voor groote uitbreiding vatbaar, want ongeveer drie vierde gedeelten des eilands zijn nog woest en wachten op de nijvere hand om er de eerste spade in te steken. Mogt hiermede spoedig een aanvang worden gemaakt, want daardoor zou de nood der behoeftige klassen op de meest doelmatige wijze worden verligt en te meer dewijl dit middel, bij het gunstige klimaat en de natuurlijke vruchtbaarheid der bodems, zoo gunstige resultaten belooft te zullen opleveren.

CONCERT EN TOONEELNIEUWS.

AMSTERDAM, Zondag 9 December.

STADS-SCHOUWBURG. Reeds in onze vorige Zondags-Editie hebben wij gezegd dat het tooneelspel (eigenlijk melodrama): *De Edelman en de Gedeporteerde* zoowel wat inhoud als opvoering betreft niet aan de verwachting heeft beantwoord. De bijwoning der tweede voorstelling op Woensdag j. l. heeft ons in allen deele in onze meening versterkt, eene meening niet alleen door ons maar door het publiek gedeeld, ten minste door dat kleinere deel van hetzelve, dat genoegzame beschaving, ontwikkeling, kennis en onafhankelijkheid bezit, om zelfstandig te oordeelen, en zich niet van den weg laat afleiden door onverdiende toejuichingen. Wat den inhoud van het stuk betreft kunnen wij kort zijn; de ons onbekende vervaardiger heeft bewezen voor de taak, waarmede hij zich belast heeft, ten eenemale, wij willen niet zeggen de bekwaamheden, maar zeker de geschiktheid te missen. Het is een niet gemakkelijk werk om uit een roman van eenige deelen, een tooneelspel van weinige bedrijven te distilleren, en met ter zijdestelling van al hetgeen tot de intrigue geene betrekking heeft, een extract te vormen, waarin al de eigenschappen van het oorspronkelijke, als: boeijende stijl, onderhoudende dialoog, belangwekkende toestanden, juiste karakterschildering, gevoegd bij een geregelden voortgang en geleidelijke ontwikkeling der gebeurtenissen, worden terug gevonden. Bij de bearbeiding van eenig werk voor het tooneel stuit men op eene moeijelijkheid, welke soms een onoverkomelijk bezwaar blijkt te zijn; alles moet op het tooneel veraanschouwelijkt worden; de beschrijving, waarvan in elk ander geval zoo veel partij is te trekken, ja die eigenlijk het voornaamste en schoonste gedeelte van een werk uitmaakt, vervalt hier ten eenemale. Daardoor ontbreekt in tooneelstukken uit romans getrokken bijna altijd de zamenhang; om hieraan eenigzins te gemoet te komen wordt de vervaardiger langdradig; zijne hoofdpersonen handelen niet, maar houden ellenlange alleen- of zamenspraken, waarbij de tweede persoon niets anders te doen heeft dan van tijd tot tijd een voegwoord te uiten of eene uitroeping te slaken, ten einde den hoofdpersoon den tijd te geven om adem te halen en het publiek om eens te geeuwen. Dit nu is ook hier het geval, zonder dat evenwel die langdradigheid de duidelijkheid of den zamenhang van het stuk in het minst heeft bevorderd. De acht tafereelen waaruit het stuk bestaat, zijn zoo vele afzonderlijke deelen, die te zamen geen geheel vormen. Een voorbeeld onder velen zij genoegzaam om dit te bewijzen.

Het 5de taf., *de Blinde,* eindigt met de wegvoering van Sophie door haren grootvader William Losely; in het 6de taf. ziet men William met zijne kleindochter bij nacht de straten van Londen doorkruisen; zij hebben geene huisvesting en leggen zich, terwijl eene zachte muziek zich doet hooren, op een harden stoep neder. In het 5de taf. duidt niets aan dat men grootvader en kleindochter in zulk eene positie in het 6de taf. zal aantreffen, terwijl de oorzaak van dien toestand evenmin in het 6de taf. (al ware het maar door *nog* eene alleenspraak) wordt opgehelderd. Wat wij van het 5de en 6de taf. zeiden, geldt voor allen.

De dialoog is ver van vloeijend. Ook de eischen van het schoonheidsgevoel, wij willen niet zeggen van zedelijkheid en kieschheid, zijn naar onze meening niet in het oog gehouden. Of strijdt het niet daarmede dat eene dochter haren vader vloekt, al is die vader ontaard; vloekt op eene wijze waarvoor de natuur terugdeinst en eene huivering den toeschouwer bevangt; als de dochter tegenwoordig is bij het sterfbed van dien vader, en deze in haar bijzijn zijn misdadig leven verhaalt; als in het vertrek waar, en een oogenblik nadat die ongelukkige den laatsten adem heeft uitgeblazen, met voorbijziening van den eerbied een doode verschuldigd, twee huwelijken worden gesloten, waarbij eene der partijen niet meer of minder is dan de dochter van dien overledene, en de ander (haar omstreeks 60 jarige grootvader) de waarheid bevestigt van het spreekwoord: *Oude liefde roest niet*, of: *hoe ouder hoe gekker.* Het stuk eindigt met twee alleenspraken; eene van Darrell en eene van William Losely, respectivelijk door den Heer Roobol en door den Heer Tjasink uitgesproken.

Dit brengt ons als van zelf tot de opvoering. Over de oude en bekende vertooners willen wij thans niet spreken; over het debut van Mej. de Leeuw (liefhebster) willen wij echter het een en ander in het midden brengen.

Wat is eigenlijk eene school of inrigting voor jonge tooneelkunstenaren? Wil dat zooveel zeggen als dat men hier of daar van tijd tot tijd een of ander jong individu ontmoetende, dat den wensch uit „ook comedie te spelen," dat men zulk een onvoorbereid persoon, zoo maar op eens zonder eenige voorafgaande leiding en oefening, voor het publiek doet optreden? Of zou het, wanneer men er eene inrigting tot beoefening der tooneelspeelkunst op nahoudt, ook overbodig zijn dat men hem of haar, bij wien men eenige geschiktheid voor het tooneel meent te bespeuren, de noodige meesters geeft om dien mogelijken aanleg te ontwikkelen? Zou tot eene dusdanige opleiding ook nog iets anders noodig zijn, dan den aanstaanden tooneelkunstenaar een of twee malen eene rol voor te dreunen? Zou men hem b. v. ook een taalmeester dienen te geven (men behoort, zoo noodig, en dit is meestal het geval, van den grond af te beginnen) die hem leerde zich behoorlijk uit te drukken, een zangmeester, om de raauwe, onwelluidende stem te beschaven en te verzachten, dan een dansmeester om voor eene goede houding en standen, (of liever voor behoorlijk loopen) te zorgen, om nu nog van zoo vele andere voorbereidende oefeningen b. v. van letterkundigen aard niet te gewagen; nadat men op die wijze den patient gedurende een jaar stevig onder handen gehad heeft, geve men hem meesters, welke hem onderrigt verschaffen in de tooneelspeelkunst zelve, en daarna late men hem eens met eene kleine rol debuteren. Blijkt het dan dat de debutant aanleg heeft, welnu dan zorge men voor verdere opleiding en ontwikkeling, waardoor hij langzamerhand geschikt zal worden om rollen van meerder belang te vervullen.

Zie hier in weinige woorden de grondtrekken, volgens welke naar ons oordeel, de opleiding van een tooneelkunstenaar behoorde plaats te hebben. Uit het spel van Mej. de Leeuw nu blijkt in geenen deele, dat zij die voorloopige hoognoodige lessen heeft ontvangen. Deze verklaring doet ons ter wille van het meisje leed. Het ware zoowel voor haar als voor het publiek wenschelijk geweest, wanneer het publiek geen getuige ware gemaakt van de fouten, waarin men bij eene onvoltooide opleiding of liever totaal gebrek daaraan kan vervallen. Het tooneel is des avonds, wanneer er gespeeld wordt, ten deele wel eene oefenschool, maar dat begrip moet niet te ver getrokken worden. Men houde steeds in het oog, dat het publiek niet den schouwburg bezoekt om eene oefening bij te wonen, maar om de vruchten van een wel besteden oefentijd te bewonderen.

Het ballet *Mijnheer des Chalumeaux* is zoozeer in strijd met een goeden en kieschen smaak, dat wij ons liever onthouden zullen, daarover uit te weiden.

Wij maken er ons steeds een genoegen van, om zooveel mogelijk de belangen van verdienstelijke acteurs te bevorderen; daarom vestigen wij de aandacht op de voorstelling van Woensdag a. s., ten voordeele der HH. Wijnstok en Kistemaker, als wanneer een nieuw historisch tooneelspel, *Karel XII,* zal worden opgevoerd. Dit stuk, waarin de voornaamste episoden uit het leven van dien vorst worden voorgesteld, is reeds meer dan 200 maal in het Cirque de l'Impératrice te Parijs opgevoerd geworden. Waar werkzaamheid en talent hand aan hand gaan, is het niet waarschijnlijk dat het publiek, dat verdiensten weet te waarderen, zal achterblijven. Opregtelijk wenschen wij die beide Heeren een druk bezoek toe; zij mogen in de eer zoowel als in het voordeel dier talrijke opkomst de belooning en erkenning vinden voor hun ijverig streven, om zich meer en meer te volmaken in de moeijelijke kunst, waaraan zij zich gewijd hebben. Mogt deze onze aanbeveling daartoe iets bijdragen, zoo zou zulks ons hoogst aangenaam zijn.

De beide herhalingen van *I Puritani* van Bellini, en *Rigoletto* van Verdi, in den loop der week door het Italiaansche opera-gezelschap, werden met uitstekend gevolg bekroond. Mej. Noëmi de Roissy, benevens de Heeren Fancelli en Crivelli werden herhaaldelijk toegejuicht en teruggeroepen. Beide voorstellingen werden echter niet zoo druk bezocht als de uitvoering dit wel verdiend had. Gisteren avond trad de in het vorige saizoen zoo gunstig ontvangen tenor, de Heer Batholomeo Danieli op, en wel in de *Trovatore* van Verdi. Genoemde tenor vervulde de rol van Manrico, en werd bij zijn optreden door het zeer talrijke publiek al dadelijk met daverend handgeklap en gejuich begroet. Zoo als gewoonlijk vervulde hij zijne partij met zijne welluidende stem op eene uitstekende wijze, ofschoon eene tijdelijke ongesteldheid hem belette van al zijne middelen gebruik te maken, zoodat soms de hoogere toonen eenigzins gevoileerd waren, hetgeen wij anders van dien zanger niet gewoon zijn. Uitmuntend droeg Mej. Noëmi de Roissy de partij van Leonore voor. Kracht, bravour, zuiverheid van intonatie en eene groote buigzaamheid van stem, die zonder merkbare inspanning verschillende roulades, cadenzen, fiorituren, trillers, enz. met groote volmaaktheid uitvoerde, deden deze zangeres de welverdiende toejuichingen verwerven. De rol van de heidin Azucena was toevertrouwd aan Mej. Angiolina Baldi, welke jeugdige altiste dikwerf uitmuntende oogenblikken had, en op een paar kleine onnaauwkeurigheden na, hare partij zeer verdienstelijk zong. Vooral door haar spel toonde zij eene actrice van veel aanleg te zijn. Genoemde artisten werden herhaaldelijk toegejuicht en ten slotte teruggeroepen.

De Heer Antonio Borella als de graaf van Luna deelde minder in de sympathie des publieks, ofschoon hij eenige verdienstelijke oogenblikken had. Het kwam ons voor dat die partij eenigzins te omvangrijk voor [illegible] zeker van hunne zaak, terwijl het orkest onder de leiding van M[illegible] N. Bassi het geheel, in het algemeen, op eene loffelijke wijze onderste[illegible] Voorzeker zullen bij eene herhaling dezer zoo melodie-rijke opera, de[illegible] staande leemten op eene waardige wijze worden aangevuld.

De opera-voorstelling werd voorafgegaan door een Blijspel in 1 B[illegible] *de Debutant* genaamd, dat vlug en los afgespeeld werd, en in het we[illegible] Heer A. Wijnstok door de schoone voordragt van het dichtstuk: *de* [illegible] *jongeling,* van J. van Beers, vele toejuichingen verwierf.

THEATRE FRANÇAIS. Ook de afgeloopene week heeft weder het b[illegible] geleverd van den ijver der directie, om het publiek wat nieuws [illegible] disschen. Een allerliefst nieuw blijspel: *Le Baron de Fourchevif,* w[illegible] men ziet welke moeijelijkheden een rijk geworden burger zich op de[illegible] haalt, wanneer hij den adel wil nabootsen werd voortreffelijk, inzond[illegible] door de Heeren Lemer en Casimir gespeeld, terwijl de Heer Gerva[illegible] de Dames Adolphe en Anna insgelijks voldeden. Het glanspunt des [illegible] was de voorstelling van het blijspel: *la Marquise de Senneterre,* wa[illegible] de intrigue hierop nederkomt dat de eene vrouw de andere les gee[illegible] welke wijze zij haren ontrouwen echtgenoot moet genezen. Het sp[illegible] vertooners (er zijn er in dit stuk slechts vijf) was onverbeterlijk; [illegible] Blanche Dorsay als Marion Delorme, de bekende fransche galante v[illegible] wist met kieschheid al de fijne nuances van dit historisch karakter te [illegible] uitkomen. Madme. Irma Malon gaf het tegenovergestelde karakt[illegible] Marquise de Senneterre naar waarheid terug. M. André Fouet [illegible] op uitmuntende wijze der ridderlijken Cinq-Mars voor, den Fr[illegible] man die de wereld najaagt en alle vrouwenharten veroveren wil. M[illegible] simir wist voortreffelijk partij te trekken van het weifelende karakt[illegible] den Marquis de Senneterre, eene moeijelijke rol, waarvan hij zich [illegible] glans kweet. M. Gay als le Commandeur de Lonjumeau, den oud[illegible] spottelijken galant had zeer veel verdienste, voornamelijk daardoor [illegible] zich aan geene overdrijving schuldig maakte. In dit stuk komen [illegible] terende costumes voor, en de vertooners hebben van deze geleg[illegible] gebruik gemaakt, om zich prachtig en smaakvol uit te dos[illegible] *Un Tigre du Bengale,* waarmede de voorstelling van gisteren avo[illegible] sloten werd, was als altijd een triomf voor M. Lemer, terwijl M. [illegible] vaisot niet weinig bijdroeg om de lachspieren van het publiek in bew[illegible] te brengen. Mlle. Caroline Didier als Clapotte was allerliefst, los, [illegible] dwongen en origineel. De zaal was door een even talrijk als uitgele[illegible] bliek bezet, dat de hoofdvertooners na het einde van het eerste st[illegible] *Marquise de Senneterre* met geestdrift terugriep.

SALON in de Nes. Een geschiedkundig tooneelspel in drie bedr[illegible] *Napoleon op St. Helena* is hier in den loop dezer week bij herhali[illegible] bijval voor een talrijk publiek opgevoerd. De Heer Rosenveldt, oud [illegible] eerste komiek van den Koninklijken Schouwburg te 's Gravenhage, [illegible] vulde als gast de rol van Napoleon. Hoewel het nu aanvankelijk [illegible] vreemd klinkt, dat een komiek Napoleon voorstelt, en vooral dat hij [illegible] waagt aan het laatste tafereel: *Het sterven des Keizers,* zoo kunn[illegible] echter verklaren, dat de Heer Rosenveldt zich op waarlijk verdiens[illegible] wijze gekweten heeft van de rol, welke naar men ons heeft medegedeeld, [illegible] hem reeds voor omstreeks twintig jaar te 's Gravenhage gespeeld [illegible] Misschien hadden wij ons het sterven van Napoleon eenigzins ander[illegible] gesteld, b. v. minder klagen en jammeren, meer geestkracht en onv[illegible] derden trots; maar daar wij bij het sterven van Napoleon niet teg[illegible] dig waren, durven wij niet beweren dat de Heer Rosenveldt het [illegible] juiste wijze heeft opgevat. Zooveel is in elk geval zeker, dat hij [illegible] wat voorkomen als spel betreft, al het mogelijke gedaan en oogenb[illegible] gehad heeft, die waarlijk treffend en schoon waren. De beperkthe[illegible] het tooneel deed vooral in het laatste bedrijf (het sterven des Keizers) [illegible] aan de illusie; onwillekeurig denkt men zich alles wat met dien [illegible] verband staat even kolossaal als hij zelf.

Ook de overige vertooners en met name de Heeren Hermans als [illegible] Hubert, de sergeant der oude garde, Kotting als Sir Hudson Lowe, [illegible] veldt Jr. als de geneesheer Antomarchi, Bouwmeester als Bertram [illegible] zich goed gekweten. Het publiek heeft inzonderheid den Heer Ros[illegible] herhaaldelijk toegejuicht en hem ten slotte teruggeroepen.

Wilt gij den Heer Rosenveldt in zijne kracht zien, verzuim da[illegible] de opvoering van *het Oost-Friesch Dorps-pleidooi of de Herbergier* [illegible] *meester* bij te wonen. Daar is hij *en train,* dat gaat van een leijen [illegible] daar toont hij een uitstekend komiek te zijn en doet u door zijn [illegible] grepen, geestig, pikant spel lagchen dat u de lever schudt. Op ve[illegible] stelijke wijze wordt hij gesecondeerd door den Heer Kotting (Gonbe[illegible] Rosenveldt (St. Cijr) maar inzonderheid door Mej. Larondelle, die door [illegible] lief en ongedwongen spel, en misschien ook door haar aardig, be[illegible] voorkomen, luiden bijval verwierf.

SALON in de Amstelstraat. De herhaling van het tooneelspel: [illegible] *sche zeden of de keerzijde der groote wereld* (*le Demi-monde* van [illegible] Dumas Fils) heeft een zeer talrijk publiek naar dezen schouwburg [illegible] dat in deze karakterschets groot behagen vindt, hetgeen inzond[illegible] aan het uitstekende spel van Mw. S. Sablairolles en aan dat der [illegible] Morin en van Ollefen te danken is. Aan toejuichingen ontbrak het [illegible] weder geen enkelen avond.

GRAND THEATRE DES VARIETES. Hier is nog steeds de opvoerin[illegible] het tooverkluchtspel: *Urielle of de Page van den Duivel* aan de orde, [illegible] telkenmale een talrijk publiek lokt, dat niet moede wordt de hoofdv[illegible] ners toe te juichen en de schoone decoratien en kunstmatige toestel[illegible] bewonderen.

FRASCATI. De concerten die in dit locaal des Zondags plaats [illegible] winnen gedurig aan belangrijkheid. De keuze der compositi[illegible] voor een gemengd publiek zeer gelukkig, want ieder vindt er iets [illegible] zijnen smaak, ook de uitvoeringen zijn zeer verdienstelijk. Het sp[illegible] verschillende solisten als b. v. de Heeren Iburg (viool), den Dekker (viol[illegible] Kleine (clarinet), enz., is uitstekend. Op een der laatste concerten [illegible] nieuwe fantaisie van onzen verdienstelijken stadgenoot A. Berlijn [illegible] alhier nog onbekende opera *Diana van Solange* met zeer veel bijval [illegible] voerd. Wij hopen genoemde fantaisie spoedig voor de tweede maal te h[illegible] ten einde deze nieuwe compositie aan de vruchtbare pen des H[illegible] A. Berlijn ontleend, op hare regte waarde te kunnen schatten.

SCHAAKSPEL.

OPGAAF N°. 703.

Wit begint en geeft op den 4den zet mat.

ZWART.

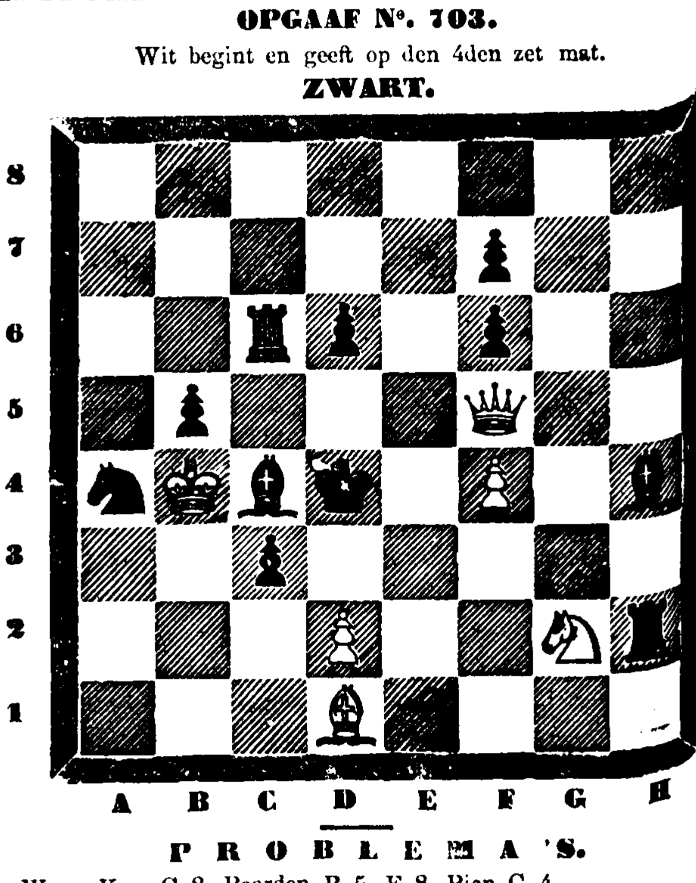

A B C D E F G H

PROBLEMA'S.

1. WIT. Kon. C 8, Paarden B 5, E 8, Pion C 4.
ZWART. Kon. C 6, Rheer B 8, Paard F 6, Pions B 6, C 5.
Wit geeft op den 3den zet mat.

2. WIT. Kon. C 2, Kgin H 5, Rheer D 8, Paard E 3, Pions A [illegible]
ZWART. Kon. D 4, Kast. A 7, C 5, Paard F 8, Pions A [illegible] D 5, G 7, H 7.
Wit geeft op den 5den zet mat.

OPLOSSING VAN N°. 702.

	WIT.	ZWART.
1.	E 3 op A 7	Onverschi[illegible]
2.	C 7 „ E 6	Onverschi[illegible]
3.	A 7 geeft † en mat.	

OPLOSSING DER PROBLEMA'S.

1. WIT. F 1 op E 2, E 2 op G 4, G 4 geeft mat.
2. WIT. C 5 op E 6, H 2 op G 1, G 1 op H 1, G 6 op F [illegible]

Wij hebben goede oplossingen van de Opgaaf ontvangen van de Sch[illegible] genootschappen *Schaakliefhebbers* te Monnickendam, *Overwinning* [illegible] *den Strijd* te Wijnaldum, en van de HH. G. S. en J. D. B te Dord[illegible] M. H. D. te Middelburg, J. A. B. te Harderwijk, H. K. alhier.

De overige waren niet goed.